

VASTUVÕETUD TEKSTID

P8_TA(2015)0263

2016. aasta eelarve - volitus kolmepoolseteks läbirääkimisteks

Euroopa Parlamendi 8. juuli 2015. aasta resolutsioon volituse kohta 2016. aasta eelarve projekti kolmepoolseteks läbirääkimisteks (2015/2074(BUD))

Euroopa Parlament,

- võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingu artikleid 312 ja 314,
- võttes arvesse Euroopa Aatomienergiaühenduse asutamislepingu artiklit 106a,
- võttes arvesse komisjoni poolt 24. juunil 2015. aastal vastu võetud Euroopa Liidu 2016. aasta üldeelarve projekti (COM(2015)0300),
- võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 25. oktoobri 2012. aasta määrust (EL, Euratom) nr 966/2012, mis käsitleb Euroopa Liidu üldeelarve suhtes kohaldatavaid finantseeskirju ning millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrus (EÜ, Euratom) nr 1605/2002¹,
- võttes arvesse nõukogu 2. detsembri 2013. aasta määrust (EL, Euratom) nr 1311/2013, millega määratakse kindlaks mitmeaastane finantsraamistik aastateks 2014–2020²,
- võttes arvesse 2. detsembri 2013. aasta institutsioonidevahelist kokkulepet Euroopa Parlamendi, nõukogu ja komisjoni vahel eelarvedistsipliini, eelarvealase koostöö ning usaldusväärse finantsjuhtimise kohta³,
- võttes arvesse oma 11. märtsi 2015. aasta resolutsiooni 2016. aasta eelarve koostamise üldsuuniste kohta, III jagu – Komisjon⁴,
- võttes arvesse nõukogu 17. veebruari 2015. aasta järeldusi 2016. aasta eelarve suuniste kohta,
- võttes arvesse kodukorra II osa 8. peatükki,
- võttes arvesse väliskomisjoni, rahvusvahelise kaubanduse komisjoni,

¹ ELT L 298, 26.10.2012, lk 1.

² ELT L 347, 20.12.2013, lk 884.

³ ELT C 373, 20.12.2013, lk 1.

⁴ Vastuvõetud tekstid, P8_TA(2015)0061.

kodanikuvabaduste, justiits- ja siseasjade komisjoni ning põhiseaduskomisjoni kirju,

- võttes arvesse eelarvekomisjoni raportit ja teiste asjaomaste komisjonide arvamusi (A8-0217/2015),

2016. aasta eelarve projekt: võetud kohustuste täitmine ja prioriteetide rahastamine

1. tuletab meelde, et oma ülalnimetatud 11. märtsi 2015. aasta resolutsioonis seadis Euroopa Parlament oma 2016. aasta eelarvet käsitlevate prioriteetide keskmesse inimväärsete ja kvaliteetsete töökohtade loomise ning ettevõtete ja ettevõtluse arendamise aruka, jätkusuutliku ja kaasava majanduskasvu tagamiseks kogu liidus koos sisemise ja välise solidaarsusega turvalises Euroopas; kordab, et parlament on pühendunud nii juriidiliste kui ka poliitiliste kohustuste täitmisele ja kutsub institutsioone veel kord üles oma lubadustest kinni pidama;
2. rõhutab sellega seoses asjaolu, et mitmeaastase finantsraamistikuga 2014–2020 sätestati ülemmäärad kõigi rubriikide jaoks, kuid nähti ette ka konkreetne ja võimalikult suur paindlikkus, et võimaldada liidul täita oma juriidilisi kohustusi, ning erivahendid, et liit saaks reageerida täpsustatud ettenägematutele asjaoludele või rahastada selgelt kindlaksmääratud kulutusi, millega ületatakse ülemmäärasid;
3. tunneb heameelt asjaolu üle, et komisjoni Euroopa Liidu 2016. aasta üldelarve projektiga toetatakse eelmainitud prioriteete, ning teeb ettepaneku suurendada ELi toetust investeerimisele, teadmistele, töökohtade loomisele ja majanduskasvule suunatud programmidele ning ennekõike sellisele märgilise tähendusega liikuvusprogrammile nagu programm „Erasmus+“; on arvamusel, et 2016. aasta eelarveprojekt on tervitatav samm, et aidata liikmesriikidel tegeleda struktuursete probleemidega, eriti konkurentsivõime vähenemisega; on rahul, et lisaks assigneeringute igati oodatud suurendamisele kogu rubriigi 3 (Julgeolek ja kodakondsus) ja rubriigi 4 (Gloaalne Euroopa) ulatuses võtab komisjon endale keeruka ülesande tegeleda selliste uute arengutega nagu kriisid Ukrainas, Süürias ja Vahemerel, reageerides ELi ja tema liikmesriikide vajadustele julgeoleku ja rände seisukohast ning näidates üles tugevat poliitilist tahet päritolu- ja transiidiriikidele suunatud välistegevuse ja eelarveliste kulukohustuste valdkonnas;
4. tunneb heameelt Euroopa Strateegiliste Investeeringute Fondi (EFSI) 2016. aasta eelarve projekti lisamise ja eriti selle üle, et 8 miljardi euro suuruse EFSI tagatisfondi rahastamiseks vajalikud kulutused kaetakse osaliselt kulukohustuste koguvaru kasutuselevõtu kaudu ning ei tugine üksnes programmi „Horisont 2020“ ja Euroopa ühendamise rahastu assigneeringutes tehtavatele kärbetele; rõhutab, et parlamendi eesmärk oli minimeerida mõju nendele kahele programmile nii palju kui võimalik ning et kaasseadusandjate vahel saavutatud kokkuleppega vähendati neid kärpeid veel kokku 1 miljardi euro suuruses summas, säästes kärbetest mh alusuuringuid; ootab, et lõplik EFSI kokkulepe kajastuks 2016. aasta eelarves kirjaliku muutmissettepaneku alusel võimalikult ruttu;
5. tuletab siiski meelde, et otsuse EFSI tagatisfondi moodustamiseks kinnitatavate iga-aastaste assigneeringute kohta võtab eelarvepädev institutsioon vastu alles iga-aastase eelarvemenetluse käigus; võtab mainitud raamistikus endale kohustuse täiendavalt kompenseerida programmi „Horisont 2020“ ja Euroopa ühendamise rahastut mõjutavaid kärpeid, mis on endiselt märkimisväärsed,

selleks et võimaldada asjaomaste programmidega täiel määral saavutada eesmärgid, milles lepidi kokku vaid 2 aastat tagasi nende õiguslike aluste üle peetud läbirääkimiste tulemusena; kavatses ühtlasi hoolikalt uurida, kas need kärped peaksid koonduma aastatesse 2016–2018, nagu soovib komisjon, või tuleks neid jaotada ka aastatele 2019–2020, et minimeerida nende mõju programmidele;

6. peab kahetsusväärseks asjaolu, et ettevõtete konkurentsivõime ning väikeste ja keskmise suurusega ettevõtjate programmi (COSME) kulukohustuste assigneeringuid 2016. aastal 2015. aastaga võrreldes nominaalselt vähendatakse; rõhutab, et ajal, mil VKEde potentsiaali innovaatorite ja töökohtade loojatena on ELi majanduse elavdamise stimuleerimiseks, investeerimislünkade vähendamiseks ja liidu heaolu edasiseks kasvuks hädasti tarvis, annaks selline assigneeringute vähendamine väga negatiivse signaali; tuletab meelde, et ettevõtluse edendamine, liidu ettevõtete, sh sotsiaallettevõtete konkurentsivõime ja turulepääsu parandamine ning Euroopa majandusse ja konkurentsivõimesse märkimisväärse panuse andvate VKEde rahastamisvõimaluste parandamine on kõigi institutsioonide selged ühised prioriteedid, millega on põhjendatud programmi COSME assigneeringute võimalikult kiiret rakendamist ja suurendamist viimase kahe aasta jooksul, võttes arvesse asjaomase programmi eelarve täitmise kõrget määra; kavatses seetõttu tagada, et asjaomase programmi elluviimine edeneb 2016. aastal positiivselt;
7. rõhutab taas, et tunneb muret noorte tööhõive algatuse rahastamise pärast, kuna asjaomase algatuse näol on tegemist peamise vahendiga liidus noorte tööpuuduse vastu võitlemiseks, mis on kõigi Euroopa tasandi otsustajate jaoks esmatähtis; märgib noorte tööhõive algatuse täiendavate sihtotstarbeliste assigneeringute võimalikult kiiret rakendamist 2014. ja 2015. aastal; väljendab kahetsust, et 2016. aastaks ei kavandata uusi kulukohustusi; tuletab meelde, et mitmeaastase finantsraamistikuga on kindlaks määratud kulukohustuste koguvaru, mis tuleb alates 2016. aastast teha lisaks ülemmääradele kättesaadavaks majanduskasvu ja tööhõive, eriti noorte tööhõive suurendamisega seotud poliitiliste eesmärkide saavutamiseks; tuletab sellest tulenevalt meelde, et Euroopa Sotsiaalfondi määruses on sätestatud, et noorte tööhõive algatuse vahendid aastateks 2016–2020 võib eelarvemenetluse raames suurendamise eesmärgil läbi vaadata; nõuab seetõttu noorte tööhõive algatuse jätkamist, kasutades selleks ära kõiki mitmeaastase finantsraamistiku paindlikkust käsitlevaid sätteid, ning kavatses tagada, et 2016. aasta eelarves oleksid ette nähtud selleks vajalikud summad;
8. märgib, et tänu sellele, et saavutati õigeaegselt kokkulepe kulukohustuste ümberjaotamise suhtes mitmeaastase finantsraamistiku 2014–2020 raames liikmesriikidega koostöös toimuva eelarve täitmise puhul, kuna asjaomased eeskirjad ja programmid võeti vastu hilinemisega, on komisjon lisanud oma 2016. aasta eelarve projekti (rubriigid 2 ja 3) 4,5 miljardit eurot kulukohustuste assigneeringutena, mida ei saanud 2014. aastal kasutada; tuletab meelde, et paranduseelarvega nr 1/2015 võimaldati juba 16,5 miljardit eurot alamrubriigi 1b ning rubriikide 2 ja 3 raames 2014. aastast 2015. aastasse üle kanda; rõhutab, et siinkohal on siiski tegemist juba kokku lepitud 2014. aasta assigneeringute puhta ülekandmisega, ja hinnates 2016. aasta eelarve arengut võrreldes 2015. aasta eelarvega, tuleks need assigneeringud seetõttu maha arvata; juhib seetõttu tähelepanu asjaolule, et asjaomaste programmide kulukohustuste assigneeringuid 2016. aasta eelarve projektis tegelikult suurendatakse;
9. tunneb muret mitmeaastase finantsraamistiku 2014–2020 programmitöö perioodi

kuuluvate uute programmide plaanitud aeglasema käivitumise pärast, mis tuleneb õiguslike aluste ja rakenduskavade heakskiitmise hilinemisest, samuti maksete assigneeringute puudujäägist 2014. aastal; kavatab uurida, kas taotletud kulukohustuste ja maksete assigneeringutega võimaldatakse neid uusi programme ka tegelikult täiskiirusel ellu viia; nõuab tungivalt, et komisjon ja liikmesriigid võtaksid kõik vajalikud meetmed programmide elluviimisel asetleidnud viivituste heastamiseks;

10. märgib, et ELi 2016. aasta eelarve projekti kulukohustuste assigneeringud on 153,5 miljardit eurot (sealhulgas 2014. aasta eelarvest üle kantud 4,5 miljardit eurot) ja maksete assigneeringud 143,5 miljardit eurot; juhib tähelepanu sellele, et jättes kõrvale ülekanndmiste mõju 2015. ja 2016. aasta eelarvele, tähendab see, et kulukohustusi suurendatakse 2015. aasta eelarvega võrreldes 2,4 % ja makseid 1,6 %; toonitab, et see assigneeringute üldine mõõdukas suurendamine, mille puhul on järgitud mitmeaastase finantsraamistiku seatud suunda ja arvestatud inflatsiooni, ei kujuta endast peaaegu mitte mingisugust reaalkasvu, millega rõhutatakse kulutuste tõhususe ja tulemuslikkuse olulisust;
11. rõhutab, et komisjon jätab mitmeaastase finantsraamistiku ülemmäärade alla 2,2 miljardi euro suuruse kulukohustuste assigneeringute varu (millest 1,2 miljardit eurot on rubriigis 2) ja 1,6 miljardi euro suuruse maksete assigneeringute varu; tuletab meelde, et kulukohustuste ja maksete olemasolevad varud koos teostamata maksetega aitavad moodustada järgnevatel aastatel vajaduse korral kasutada olevat koguvaru; märgib, et kulukohustuste koguvaru tehakse kättesaadavaks esmakordselt ja et osa sellest kasutatakse EFSI jaoks; kiidab põhimõtteliselt heaks selle, et paindlikkusinstrumenti kavatakse kasutada ELi uute varjupaiga- ja rändevaldkonna algatuste raames selliste selgelt määratletud kulude rahastamiseks, mida ei saa rubriigi 3 piires rahastada; kavatab kasutada osa allesjäävast varust ja mitmeaastase finantsraamistiku asjakohaseid paindlikkust käsitlevaid sätteid kõige olulisemate prioriteetide assigneeringute suurendamiseks;

Maksed: usalduse taastamine

12. tuletab meelde, et maksetega seotud puudujääk, mis tuleneb suuresti maksete ülemmäärade ebapiisavusest ja alaeelarvestamisest, saavutas enneolematu ulatuse 2014. aastal ja on 2015. aastal jätkuvalt terav probleem; kardab, et sellega seatakse jätkuvalt ohtu mitmeaastase finantsraamistiku 2014–2020 uute programmide nõuetekohane elluviimine ja karistatakse maksete saajaid, eeskätt kohalikke, piirkondlikke ja riiklikke ametiasutusi, kes kannatavad majanduslike ja sotsiaalsete piirangute tõttu; toetades küll komisjonipoolset maksete aktiivset haldamist, tunneb siiski muret konkursikutsete esitamise edasilükkamise, eelmaksete vähendamise ja maksete hilinemise pärast, mis võib avaldada kahjulikku mõju majandusliku, sotsiaalse ja territoriaalse ühtekuuluvuse eesmärkide saavutamisele; väljendab veel kord oma muret nõukogu poolt eelarve lugemise käigus tehtud maksete assigneeringute kärpete üle, mh alamrubriigi 1a konkurentsivõime programmides majanduskasvu ja tööhõive tagamiseks; palub komisjonil koostada hiljemalt 31. märtsiks 2016 aruande selle kohta, milline on olnud mõju toetusesaajatele, kellele liidu maksed aastatel 2013–2015 on hilinened, ning milline on olnud mõju programmide rakendamisele;
13. tunneb heameelt asjaolu üle, et ELi eelarve projektis kajastub ühisavaldus 2015.–2016. aasta maksekava kohta, milles Euroopa Parlament, nõukogu ja komisjon kokku leppisid pärast olukorra ühist analüüsi ja kolme institutsiooni ühiselt

võetud kohustust tegemata maksete kuhjumist vähendada; tuletab meelde, et vastavalt ELi toimimise lepingu artiklile 310 peavad eelarve tulud ja kulud olema tasakaalus; märgib, et komisjoni hinnangu kohaselt vähendaksid eelarveprojekti taotletud maksete assigneeringud maksmata arvete summat jätkusuutlikule tasemele, s.o umbes 2 miljardile eurole; lubab seetõttu komisjoni ettepanekut täielikult toetada ja ootab, et nõukogu täidaks selles osas endale võetud kohustusi;

14. rõhutab, et Euroopa Parlament, nõukogu ja komisjon on võtnud kohustuse vältida tulevikus täitmata maksenuete jätkusuutmatut kuhjumist aasta lõpule, järgides ja rakendades samas täielikult mitmeaastase finantsraamistiku ja iga-aastaste eelarvemenetluste osana saavutatud kokkuleppeid; rõhutab veel kord vajadust selle kuhjumise arengut tähelepanelikult ja aktiivselt jälgida; väljendab veel kord oma muret, et maksetsüklite eripärad avaldavad täiendavat survet maksete assigneeringute tasemele, eriti mitmeaastase finantsraamistiku lõpus; tuletab komisjonile meelde maksekava kohta tehtud ühisavalduses võetud kohustust arendada välja vahendid keskpika perioodi ja pikaajaliste prognooside tegemiseks ning luua varajase hoiatamise süsteem, eesmärgiga esitada esimesed makseprognoosid juba juulis, et eelarvepädevad institutsioonid saaksid edaspidi teha otsuseid piisava teabe alusel;
15. tunneb heameelt asjaolu üle, et maksete assigneeringute kogusummas on lõpuks oluliselt vähenemas varasemate (2007–2013) programmide lõpuleviimise osatähtsus ja suurenes uute programmide (2014–2020) elluviimise osatähtsus; rõhutab siiski, et 2016. aasta eelarveprojekti, eelkõige alamrubriigis 1b, on maksete tase võrreldes kulukohustuste tasemega madal, millega kaasneb oht, et praeguse mitmeaastase finantsraamistiku lõpus tekib samasugune tasumata maksetaotluste kuhjumine; esitab seetõttu küsimuse, kuidas on see kooskõlas maksekava pikemaajalise perspektiiviga;

Alamrubriik 1a – Konkurentsivõime majanduskasvu ja tööhõive tagamiseks

16. märgib, et 2015. aastaga võrreldes suurendatakse komisjoni ettepanekuga 2016. aasta kohta alamrubriigi 1a kulukohustusi 6,1 % ehk 18,6 miljardi euronit; juhib tähelepanu sellele, et kulukohustuste suurendamine on suures osas tingitud EFSI kaasamisest, programmi „Erasmus+” ja Euroopa ühendamise rahastu assigneeringute suurendamisest ning vähemal määral ka programmide „Toll” ja „Fiscalis”, pettusevastaste meetmete ning tööhõive ja sotsiaalse innovatsiooni programmi assigneeringute suurendamisest; pöörab erilist tähelepanu ebavõrdsuse vähendamisele õpipoisiõppe ja kõrgema hariduse vahel Euroopas, tagades eelkõige võrdse juurdepääsu liikuvusele;
17. peab siiski kahetsusväärseks suurte taristuprojektide ning programmide „Horisont 2020” ja COSME assigneeringute vähendamist ning Euroopa ühendamise rahastu transpordiprojektide aeglasemat edenemist seoses assigneeringute ümberpaigutamisega EFSI alla; tuletab meelde, et komisjoni esialgne ettepanek EFSIga seoses oleks toonud 2016. aastal kaasa programmi „Horisont 2020” assigneeringute 170 miljoni euro suuruse kärpe 2015. aastaga võrreldes, mistõttu oleks antud vastuoluline signaal programmi suhtes, mis on laialdaselt tunnustatud kui kehtiva mitmeaastase finantsraamistiku üks tähtsamaid prioriteete; taunib selle järeelmõjusid teadustegevuse rahastamisele, sh energia, VKEde, kliima ja keskkonna, sotsiaal- ja ühiskonnateaduste valdkonnas; pühendub sellele, et püüda leida täiendavaid võimalusi kõnealuste programmide assigneeringute kavandatava kärpimise kompenseerimiseks, suurendades eelarvemenetluse käigus assigneeringuid alamrubriigi 1a ülemmäära raames veel kasutadaolevast 200

miljoni euro suurusest varust; rõhutab, et investeerimise, teadus- ja arendustegevuse ning innovatsiooni rahastamises tuleks keskenduda valdkondadele, milles on võimalik saavutada kõige suurem lisaväärtus, näiteks energiatõhususe arendamine, IKT, alusuuringute rahastamine ning vähese CO₂-heitega ja taastuvenergia tehnoloogiad;

18. kinnitab oma toetust programmile ITER ja võtab endale kohustuse tagada selle vajalik rahastamine; väljendab siiski muret, et ITERi muudetud ajakava ja finantsplaani esitlus, mis on kavandatud 2015. aasta novembriks, ei võimalda eelarvapädevatel institutsioonidel seda uut teavet 2016. aasta eelarvemenetluse käigus arvesse võtta; nõuab tungivalt, et ITER ja selle Tuumasünteesienergeetika Arendamise Euroopa Ühissetevõtte esitaksid viivitamata oma 2013. aasta eelarve täitmisele heakskiidu andmisega seotud nõutavad aruanded ning võtaksid järelmeetmeid vastavalt Euroopa Parlamendi asjassepuutuvatele soovitudele;
19. rõhutab, et maksete assigneeringute varasema alaeelarvestamise tõttu on suurenenud mitmete alamrubriigi 1a alla kuuluvate programmide kulukohustuste ja maksete vahe, tuues seeläbi kaasa täitmata kulukohustuste järsu tõusu muude rubriikidega võrreldes; väljendab muret selle pärast, et komisjon on pidanud vähendama eelmaksete summat, ja mis veel murettekitavam, et komisjon on pidanud uusi projektikonkursse ja lepingute allkirjastamisi edasi lükkama; märgib, et näiteks programmi „Horisont 2020” puhul on komisjon hinnanud, et assigneeringute tavapärase kasutamise korral, kui maksete assigneeringutele ei oleks seatud piire, oleks 2014. aasta lõpuks kulutatud üle 1 miljardi rohkem; kuigi tunneb heameelt komisjoni pingutuste üle hoida maksetega seotud olukord kontrolli all, kordab, et parlament ei aktsepteeri mingil juhul aastateks 2014–2020 ette nähtud programmide elluviimise aeglustumist kui viisi tulla toime maksete assigneeringute puudujäägiga;
20. tunneb seetõttu heameelt, et maksete assigneeringuid suurendatakse 2015. aastaga võrreldes 11,4 % ehk kuni 17,5 miljardi euroni ning 2016. aastal maksete/kulukohustuste suhe paraneb; märgib eelkõige seda, et mitmete programmide puhul (Copernicuse programm, programmid „Erasmus+” ja „Horisont 2020”, Euroopa ühendamise rahastu transpordiprogrammid, tuumaohutuse ja dekomisjoneerimisega seotud programmid) ületavad maksete assigneeringud kulukohustuste assigneeringute taset;

Alamrubriik 1b – Majanduslik, sotsiaalne ja territoriaalne ühtekuuluvus

21. võtab teadmiseks, et alamrubriigile 1b on ette nähtud 50,8 miljardit eurot kulukohustustena (2015. aastaga võrreldes +3,2 %, kui ümberjaotamise mõju neutraliseerida) ja 49,1 miljardit eurot maksetena (–4 %), mis jätab kulukohustuste ülemmäära alla väikese, 15,3 miljoni euro suuruse varu; tuletab meelde, et ühtekuuluvuspoliitika on ELi põhiline investeerimispoliitika valdkond, mille eesmärk on tasandada Euroopa piirkondade vahelisi erinevusi, tugevdades majanduslikku, sotsiaalset ja territoriaalset ühtekuuluvust; rõhutab, et sellised vahendid nagu Euroopa Sotsiaalfond (ESF), Euroopa Regionaalarengu Fond (ERF), Ühtekuuluvusfond või noorte tööhõive algatus on olulise tähtsusega vastastikuse lähenemise edendamisel, arenguerinevuste vähendamisel ning kvaliteetsete ja jätkusuutlike töökohtade loomise toetamisel; toonitab ELi ühtekuuluvuspoliitika võtmerolli strateegia „Euroopa 2020” eesmärkide saavutamisel;
22. rõhutab asjaolu, et 44 % 2016. aastaks kavandatud maksete assigneeringutest

katab varasemate programmitöö perioodide täitmata maksenõudeid, mis jätab uute (2014–2020) ühtekuuluvusprogrammide käivitamiseks maksetena üksnes 26,8 miljardit eurot; on seisukohal, et kavandatavate maksete assigneeringute näol on seetõttu tegemist selle alamrubriigi jaoks vajaliku absoluutse miinimumiga;

23. tuletab meelde, et 2016. aasta eelarves on vaja 21,6 miljardi euro suurust summat selleks, et vähendada perioodi 2007–2013 ühtekuuluvusprogrammide täitmata maksenõuete summat – mis 2014. aasta lõpus oli 24,7 miljardit eurot ja 2015. aasta lõpus 20 miljardit eurot – 2016. aasta lõpuks umbes 2 miljardi euroni, nagu on kirjeldatud komisjoni hinnangus, mis on lisatud ühisavaldusele 2015.–2016. aasta maksekava kohta; nõuab tungival, et tulevikus välditaks sarnast maksmata arvete ebanormaalselt kuhjumist, et mitte kahjustada ELi usaldusväarsust;
24. rõhutab lisaks oma nõudmisele jätkata noorte tööhõive algatust, et on ülioluline selle rakendamise tõhus ja tulemuslik kiirendamine liikmesriikides; ergutab liikmesriike ja komisjoni võtma kõiki vajalikke meetmeid selleks, et riiklikud noortegarantiid võimalikult kiiresti käivitada, võttes vajaduse korral arvesse Euroopa Kontrollikoja eriaruandes nr 3/2015 esitatud soovitusi; kordab, et hiljuti heaks kiidetud eelmaksete määra suurendamine 30 %-ni, mida Euroopa Parlament tugevalt toetab, sõltub liikmesriikide vahemaksete taotluste kiirest esitamisest ühe aasta jooksul, mis peaks teoks saama 2016. aastal; rõhutab, et noorte tööhõive algatuse eelmaksete suurendamine ei tohiks negatiivselt mõjutada ESFi muude komponentide rakendamist;

Rubriik 2 – Jätkusuutlik majanduskasv: loodusvarad

25. võtab teadmiseks, et rubriigile 2 on ette nähtud 63,1 miljardit eurot kulukohustustena (2015. aastaga võrreldes –0,1 %, kui ümberjaotamise mõju neutraliseerida) ja 55,9 miljardit eurot maksetena (–0,2 %), mis jätab kulukohustuste ülemmäära alla 1,2 miljardi euro suuruse varu ja Euroopa Põllumajanduse Tagatisfondi (EAGF) vaheülemmäära alla 1,1 miljardi euro suuruse varu; juhib tähelepanu sellele, et finantsdistsipliini mehhanismi kohaldatakse üksnes selleks, et luua reserv põllumajandussektori kriiside puhuks; ootab komisjoni kirjalikku muutmissetepanekut, mis on kavas esitada 2015. aasta oktoobris ja mis peaks tuginema ajakohastatud andmetele EAGFi rahastamise kohta; rõhutab, et assigneeringute ümberpaigutamistega ühise põllumajanduspoliitika kahe samba vahel suurendatakse üldiselt maaelu arengu toetamiseks olemasolevat summat;
26. rõhutab, et 2016. aasta eelarve projektis on arvestatud väiksema vajadusega rahastada sekkumisi põllumajandusturgudel kui 2015. aasta eelarves, mis on peamiselt seotud sellega, et 2015. aastal oli vaja võtta erakorralisi meetmeid seoses Venemaa poolt teatavate ELi põllumajandustoodete impordile seatud embargoga; märgib, et komisjoni hinnangul ei ole 2016. aasta eelarve raames vaja täiendavaid meetmeid võtta; rõhutab eesmärki suurendada Euroopa põllumajanduse konkurentsivõimet ja jätkusuutlikkust ning nõuab vahendite eraldamist nende eesmärkide saavutamiseks;
27. rõhutab asjaolu, et reformitud ühise kalanduspoliitikaga nähakse ette ambitsioonikas õigusraamistik vastutustundliku kalapüügi tagamisega kaasnevate probleemide lahendamiseks, sh andmete kogumise kaudu, ja on rahul, et Euroopa Merendus- ja Kalandusfond sai kasu 2014. aasta kasutamata assigneeringute 2015. aastasse ülekandmisest, arvestades, et kui ümberjaotamise mõju neutraliseerida, siis asjaomase fondi kulukohustuste assigneeringud suurenevad

2016. aastal veelgi; märgib siiski, et maksete puhul tasakaalustab uue programmi alustamine varasema programmi järkjärgulist lõpetamist üksnes osaliselt ja sellest tulenevalt on assigneeringud 2016. aastal väiksemad;

28. väljendab heameelt selle üle, et keskkonna ja kliimameetmete programmi LIFE assigneeringuid suurendatakse nii kulukohustuste kui ka maksete osas; tervitab esimesi samme ELi eelarve keskkonnasõbralikumaks muutmisel ning juhib tähelepanu vajadusele seda veelgi kiirendada;

Rubriik 3 – Julgeolek ja kodakondsus

29. tunneb heameelt asjaolu üle, et 2016. aasta eelarve projektis suurendatakse toetust kõigile rubriigi 3 programmidele, suurendades kulukohustuste assigneeringuid 2,5 miljardi euronit (2015. aastaga võrreldes +12,6 %, kui ümberjaotamise mõju neutraliseerida) ja maksete assigneeringuid 2,3 miljardi euronit (+9,7 %); juhib tähelepanu asjaolule, et nii ei jäeta mingit varu assigneeringute hilisemaks suurendamiseks ega rubriigi 3 alla kuuluvate katseprojektide ja ettevalmistavate meetmete jaoks; on arvamusel, et praeguses geopoliitilises olukorras, eriti rändevoogude suureneva surve tõttu, võib sellele mitmeaastase finantsraamistiku selgelt väikseimale rubriigile seatud ülemmäärade suurus olla aegunud ning seda küsimust tuleks käsitleda mitmeaastase finantsraamistiku valimistjargse läbivaatamise raames;
30. tervitab komisjoni esitatud Euroopa rände tegevuskava ning kinnitab oma toetust ELi vahendite suurendamisele ning koormuse õiglase jaotamise ja solidaarsuse kultuuri arendamisele varjupaiga- ja rändeküsimustes ning välispiiride haldamisel; kiidab seetõttu Sisejulgeolekufondi ning Varjupaiga-, Rände- ja Integratsioonifondi kulukohustuste assigneeringute suurendamist, mis hõlmab Euroopa ühise varjupaigasüsteemi väljatöötamist; tervitab komisjoni ettepanekut võtta praegustele Vahemere piirkonna rändesuundumustele reageerimiseks kasutusele paindlikkusinstrument 124 miljoni euro ulatuses; soovib teada, kas kavandatavad summad on piisavad; rõhutab vajadust neid vahendeid sihtkohas rangelt kontrollida;
31. rõhutab, et arvestades liidu lõunarannikule saabuvate inimeste suurt arvu ning suuremat rolli, mida Euroopa Varjupaigaküsimuste Tugiamet (EASO) peab varjupaigaküsimuste haldamisel täitma, on ettepanek suurendada EASO töötajate arvu vaid kuue inimese võrra selgelt ebapiisav; taotleb seetõttu EASO-le 2016. aastaks asjakohast töötajate arvu ja eelarvet, et võimaldada ametil tulemuslikult täita talle antud ülesandeid ja tegevusi;
32. on seisukohal, et komisjon peaks üksikasjalikult hindama ELi rände tegevuskava ja ELi julgeoleku tegevuskava raames esitatud meetmete mõju eelarvele ja sellega lisanduvaid ülesandeid Europolile, et eelarvepädevad institutsioonid saaksid nõuetekohaselt korrigeerida Europoli eelarvevajadusi ja vajalikku töötajate arvu; toonitab Europoli rolli liikmesriikidele antava piiriülese toetuse ja teabevahetuse osas; toonitab, et Europolile tuleb tagada 2016. aastaks asjakohane eelarve ja töötajate arv, et võimaldada ametil tulemuslikult täita talle antud ülesandeid ja tegevusi;
33. on seisukohal, et asjaomaste ametite personali ei tohiks vähendada ega ümberpaigutada ning et need ametid peavad oma töötajaid asjakohaselt kasutama, et tulla toime suurenenud kohustustega;

34. tuletab samuti meelde, et Euroopa Parlament on järjepidevalt väljendanud tugevat toetust kultuuri- ja meediaprogrammidele piisavate rahaliste vahendite eraldamisele; tunneb seetõttu heameelt programmi „Loov Euroopa”, sh multimeedia meetmete assigneeringute suurendamise üle 2015. aasta eelarvega võrreldes, väljendades samas oma reservatsioone seoses programmi kultuuri ja meedia osa haldusliku lahutamise; toetab samuti programmi „Kodanike Euroopa” assigneeringute kavandatavat suurendamist, kuna see programm on kodanike osalemiseks Euroopa demokraatlikus protsessis ülimalt tähtis; peab Euroopa kodanikualgatust ELi osalusdemokraatia jaoks keskseks vahendiks ning nõuab selle nähtavuse ja kättesaadavuse parandamist; toonitab kohalikest ja riiklikest meediakanalitest koosnevate üleeuroopaliste võrgustike (nt EuranetPlus) positiivset rolli;
35. rõhutab, et toidu- ja söödaohutus, tarbijakaitse ja tervishoid on ELi kodanike jaoks esmatähtsad valdkonnad; on seetõttu rahul, et toidu- ja söödaprogrammi, tervishoiuprogrammi ja tarbijaprogrammi kulukohustuste assigneeringuid 2015. aasta eelarvega võrreldes suurendatakse;

Rubriik 4 – Globaalne Euroopa

36. tunneb heameelt rubriigi 4 üldiselt suurema rahastamise üle, mis ulatub kulukohustuste assigneeringute osas 8,9 miljardi euroni (2015. aasta eelarvega võrreldes +5,6 %), jättes samas ülemmäära alla 261,3 miljoni euro suuruse varu; märgib, et sellega näidatakse suurt solidaarsust kolmandate riikide suhtes; on veendunud, et ELi eelarve on abivajavate inimesteni jõudmisel ja Euroopa põhiväärtuste edendamisel olulise tähtsusega; väljendab rahulolu, et majanduslikud ja sotsiaalsed raskused, millega EL on viimastel aastatel silmitsi seisnud, ei ole kahandanud ülejäänud maailmale osutatavat tähelepanu; on sellegipoolest seisukohal, et tõenäoliselt tuleb veelgi suurendada assigneeringuid teatavates prioriteetsetes valdkondades, nagu Euroopa naabruspoliitika rahastamisvahend, sh abi Lähis-Ida rahu protsessi, Palestiina ning ÜRO Palestiina Põgenike Abi- ja Tööorganisatsiooni (UNRWA) jaoks, tulenevalt jätkuvast poliitilisest ja humanitaarkriisist meie naabruses ja kaugemal;
37. tunneb heameelt komisjoni taotluse üle suurendada kõigi rubriigi 4 programmide maksete assigneeringuid (9,5 miljardi euroni, s.t +28,5 %), millega maksed ületavad kulukohustusi eelkõige arengu, humanitaarabi ning ELi poolt Palestiinale ja UNRWA-le antava abi osas; on veendunud, et selline suurendamine on igati õigustatud seoses vajadusega heastada asjaomases rubriigis aastatel 2014 ja 2015 asetleidnud terava maksete puudujäägi mõju, mille tõttu komisjon vähendas eelmakseid ja lükkas edasi juriidilisi kohustusi; tuletab meelde, et rubriigi 4 raames tuli 2015. aastal maksta 1,7 miljonit eurot viivisintressideks; ootab, et kulukohustuste ja maksete vahelist lõhet järg-järgult vähendatakse ning maksmata arvete hulk viiakse tagasi normaalsele tasemele; rõhutab, et selline tegevus on vältimatult vajalik kaitsetumas olukorras olevate toetusesaajate finantsilise jätkusuutlikkuse tagamiseks ja selleks, et EL oleks rahvusvaheliste organisatsioonide jaoks usaldusväärne partner;
38. on veendunud, et välisrahastamisvahendid võimaldavad mitmekülgset viisil ja asjakohaseid eesmärke järgides tegeleda järgmise aasta eelarve keskmes olevate sisejulgeoleku ja rändega seotud probleemide algpõhjustega, osutades eelkõige liidu lõuna- ja idapiirile ning konfliktipiirkondadele üldisemalt; juhib eriti tähelepanu arengukoostöö rahastamisvahendile ja Euroopa naabruspoliitika rahastamisvahendile, kuid ka poliitikavaldkondadele, mille assigneeringuid

mõõdukamalt suurendatakse, nagu humanitaarabi, stabiilsuse ja rahu edendamise rahastamisvahend, ühine välis- ja julgeolekupoliitika ning demokraatia ja inimõiguste Euroopa rahastamisvahend; palub komisjonil selgelt tuvastada valdkonnad, millest võib olla abi nende aktuaalsete probleemide lahendamisel ja kus assigneeringute võimalikku suurendamist saab tõhusalt ära kasutada; tuletab seoses sellega meelde, kui tähtis on osutada abi vaesuse vähendamiseks ja lõplikuks kaotamiseks ning et ELi välisabitegevuse keskmes peavad jätkuvalt olema inimõiguste, soolise võrdõiguslikkuse, sotsiaalse ühtekuuluvuse kaitsmine ja ebavõrdsuse vastu võitlemine;

39. rõhutab, et Euroopa Investeeringuspanga hallatava välistegevuse tagatisfondi jaoks eraldatavat summat on 2016. aasta eelarves oluliselt suurendatud, ja märgib, et see on muu hulgas tingitud Ukrainale makromajandusliku finantsabi laenude andmise alustamisest;
40. palub komisjonil ja Euroopa välisteenistusel tagada ühtse lähenemisviisi kohaldamine strateegiliste riikide, näiteks Ukraina ja Tuneesia puhul, mis saavad mitmetest ELi allikatest suhteliselt suurtes summades rahalisi vahendeid; on seisukohal, et ELil on võimalik saavutada tugevamat poliitilist ja majanduslikku mõju, tagades ELis ja kohapeal peamiste osalejate vahel parema sidususe ja koordineerimise, lihtsustades ja lühendades menetlusi ning pakkudes ELi meetmetest selgemat ülevaadet;

Rubriik 5 – Haldus

41. märgib, et rubriigi 5 alla kuuluvaid kulutusi suurendatakse 2015. aasta eelarvega võrreldes 2,9 % ehk 8,9087 miljardi euroni ja see summa hõlmab üldiselt institutsioonide halduskulusid (+2,2 %) ning pensionide ja Euroopa koolide kulusid (+5,4 %); märgib, et ülemmäära alla on jäetud 574,3 miljoni euro suurune varu; rõhutab, et rubriigi 5 osatähtsus ELi eelarves püsib stabiilne (5,8 %); tuletab siiski meelde, et selles ei võeta arvesse tehnilist abi, mida loetakse tegevuskulude alla kuuluvaks;

Erivahendid

42. kinnitab veel kord, et erivahendid on mitmeaastase finantsraamistiku täielikuks järgimiseks ja elluviimiseks otsustava tähtsusega ja neid tuleks nende olemusest tulenevalt arvestada nii kulukohustuste kui ka maksete puhul väljaspool ülemmäärasid, eelkõige maksete koguarvu arvutamise jaoks; tunneb heameelt selle üle, et hädaabireservile nähakse ette võrdses summas kulukohustuste ja maksete assigneeringuid; märgib, et 2016. aasta eelarve projektis on hädaabireservi, Globaliseerumisega Kohanemise Euroopa Fondi ja Euroopa Liidu Solidaarsusfondi jaoks eraldatud summad üldjoontes stabiilsed või on neid veidi suurendatud;

Katseprojektid ja ettevalmistavad meetmed

43. rõhutab katseprojektide ja ettevalmistavate meetmete olulisust vahenditena, mille abil kujundada poliitilisi prioriteete ning esitada uusi algatusi, mis võivad kujuneda ELi püsimeetmeteks ja -programmideks, sh algatusi, mille eesmärk on kajastada ja täiendada majanduslikke, keskkondlikke ja sotsiaalseid muutusi ELis; märgib murega, et komisjon ei ole väga edukate (eriti rubriigi 3 alla kuuluvate) katseprojektide ja ettevalmistavate meetmete jätkamiseks assigneeringuid ette näinud; kavatses jätkata katseprojektide ja ettevalmistavate

meetmete tasakaalustatud paketi väljatöötamist; märgib, et praeguses ettepanekus on mõne rubriigi raames varu üsna piiratud või isegi olematu, ja kavatseb uurida võimalusi vabastada vahendeid võimalike katseprojektide ja ettevalmistavate meetmete jaoks;

Detsentraliseeritud asutused

44. rõhutab, et detsentraliseeritud asutustel on ELi poliitika kujundamisel otsustav roll, ja kavatseb hinnata kõigi asutuste eelarvelisi ja personalivajadusi individuaalselt, et tagada piisavad assigneeringud ja töötajate arv kõigile asutustele ning eriti neile asutustele, millele on hiljuti antud uusi ülesandeid või millel on poliitiliste prioriteetide seadmisest või muudest põhjustest tulenevalt suurem töökoormus; on eelkõige otsustanud anda justiits- ja siseküsimuste valdkonna asutustele vajalikud ressursid praeguste rändega seotud probleemide lahendamiseks; rõhutab veel kord oma vastuseisu ümberpaigutamiseservile ja loodab eelarvemenetluse käigus leida lahenduse selleks, et peatada detsentraliseeritud asutuste personali täiendavad kärped; kinnitab lisaks oma kavatsust kasutada detsentraliseeritud asutusi käsitlevat institutsioonidevahelist töörühma selleks, et jõuda institutsioonide vahel ühisele arusaamisele selle osas, kuidas ameteid eelarve seisukohast käsitleda, pidades silmas ka 2016. aasta eelarvet käsitlevat lepitusmenetlust;

o
o o

45. nõuab jätkuvate eelarvealaste jõupingutuste tegemist asjakohase koolituse ja ümberõppe võimaldamiseks sektorites, kus valitseb tööjõupuudus, ning peamistes suure töökohtade loomise potentsiaaliga sektorites, nagu keskkonناسäästlik majandus, ringmajandus, tervishoid ja IKT; rõhutab, et 2016. aasta eelarve peaks võimaldama asjakohast toetust sotsiaalse kaasatuse edendamiseks ning meetmetele, mille eesmärk on vaesuse kaotamine ja vaesuse ja sotsiaalse tõrjutuse all kannatavate inimeste võimestamine; tuletab meelde, et soolise võrdõiguslikkuse küsimus tuleks kaasata ELi poliitikavaldkondadesse ja seda tuleks käsitleda eelarvemenetluse käigus; nõuab tungivalt, et finantstoetust antaks kõikidele programmidele, mille eesmärk on toetada mitmes mõttes ebasoodsamas olukorras olevatele inimestele (nagu pikaajalised töötud, puudega inimesed, vähemuste esindajad ning mitteaktiivsed ja lootuse kaotanud isikud) mõeldud töökohtade loomist ja nende sotsiaalset kaasamist;

46. tuletab meelde, et seoses sellega, et programmide rakendamine saavutab eeldatavasti täiskiiruse, kaasatakse uusi olulisi algatusi investeerimise ja rände valdkonnas, leitakse võimalus maksete ja erivahenditega seotud varasemate küsimuste lahendamiseks ning võetakse esmakordselt kasutusele mitmeaastase finantsraamistiku uued sätted nt kulukohustuste koguvaru kohta, on 2016. aasta eelarvemenetlus proovikiviks nõukogu lähenemisviisile maksekava osas ning kehtiva mitmeaastase finantsraamistiku hindamisele; tuletab komisjonile meelde tema juriidilist kohustust esitada 2016. aasta lõpuks ülevaade finantsraamistiku toimimisest koos õigusakti ettepanekuga vaadata läbi määrus (EL, Euratom) nr 1311/2013, millega määratakse kindlaks mitmeaastane finantsraamistik aastateks 2014–2020; tuletab meelde, et paralleelselt selle menetlusega peaks komisjon andma hinnangu ka uutele omavahendite algatustele, vastavalt kõrgetasemelise omavahendite töörühma töö tulemustele, mis esitatakse kavakohaselt 2016. aastal;

47. tunnistab laiapõhjalist konsensust, mis on siiani 2015. aasta paranduseelarve projektide arutamist ja maksekava üle peetud läbirääkimisi iseloomustanud ning mis näitab ühist soovi mitmeaastast finantsraamistikku järgida, rakendada hoolikalt läbi räägitud õiguslikke aluseid ja tagada uute programmide rahastamine; nõuab, et jätkuks koostöövaim komisjoni ja kahe eelarvepädeva institutsiooni vahel, ning loodab, et see toob lõpptulemusena kaasa lahenduse makseviivituste kuhjumise põhjustele, mis sisalduvad eelarvemenetluses; ootab, et samas vaimus jätkataks ka 2016. aasta eelarve üle peetavaid läbirääkimisi ning tekkivate ja ootamatute tulevaste probleemidega toimetulekuks lahenduste leidmist;
48. teeb presidendile ülesandeks edastada käesolev resolutsioon nõukogule ja komisjonile.

LISA I: ÜHISAVALDUS EELARVEMENETLUSE KUUPÄEVADE JA LEPITUSKOMITEE TEGEVUSE ÜKSIKASJADE KOHTA 2015. AASTAL

- A. Kooskõlas Euroopa Parlamendi, nõukogu ja komisjoni vahelise eelarvedistsipliini, eelarvealast koostööd ning usaldusväärset finantsjuhtimist käsitleva institutsioonidevahelise kokkuleppe lisa A osaga lepivad Euroopa Parlament, nõukogu ja komisjon kokku järgmistes olulistes 2016. aasta eelarvemenetluse kuupäevades:
1. kolmepoolsed läbirääkimised toimuvad 14. juulil enne nõukogu seisukoha vastuvõtmist;
 2. nõukogu püüab oma seisukoha vastu võtta ja Euroopa Parlamendile edastada 38. nädalaks (septembri kolmas nädal), eesmärgiga hõlbustada õigeaegse kokkuleppe saavutamist Euroopa Parlamendiga;
 3. Euroopa Parlamendi eelarvekomisjon püüab hääletada nõukogu seisukoha muudatusettepanekute üle hiljemalt 42. nädala lõpuks (oktoobri keskpaik);
 4. kolmepoolsed läbirääkimised toimuvad 19. oktoobril enne Euroopa Parlamendis toimuvat lugemist;
 5. Euroopa Parlamendi täiskogus toimuval lugemisel toimub hääletamine 44. nädalal (26.–29. oktoobri täiskogu istung);
 6. lepitusperiood algab 29. oktoobril. Lepitusmenetluseks ette nähtud aeg lõpeb 18. novembril 2015 kooskõlas ELi toimimise lepingu artikli 314 lõike 4 punktiga c;
 7. lepituskomitee koosolekud toimuvad 9. novembril Euroopa Parlamendis ja 13. novembril nõukogus ning vajadusel võib lepituskomitee uuesti kokku tulla; lepituskomitee koosolekud valmistatakse ette kolmepoolsete läbirääkimiste käigus. Kolmepoolsed läbirääkimised on kavandatud 11. novembriks. Täiendavad kolmepoolsed läbirääkimised võib kokku kutsuda 21 päevase lepitusperioodi jooksul.
- B. Lepituskomitee tegevuse üksikasjad on esitatud eespool nimetatud institutsioonidevahelise kokkuleppe lisa E osas.

LISA II: ÜHISAVALDUS 2015.–2016. AASTA MAKSEKAVA KOHTA

Tuginedes 2014. ja 2015. aasta eelarvete suhtes saavutatud kokkuleppe osana 2014. aasta detsembris kokku lepitud maksekava käsitlevale ühisavaldusele, on kolm institutsiooni andnud komisjoni poolt 23. märtsil 2015 edastatud dokumendi alusel ühise hinnangu ELi eelarvest tehtavate maksete hetkeolukorrale ja prognoosile.

Euroopa Parlament, nõukogu ja komisjon lepivad kokku järgmises:

1. Ülevaade olukorrast

Euroopa Parlament ja nõukogu võtavad teadmiseks dokumendis „Maksekava elemendid ELi eelarve kontrolli alla saamiseks” (lisas) esitatud komisjoni põhjaliku hinnangu kui analüütilise aluse aasta lõpu seisuga täitmata maksenõuete suurenenud taseme peamiste põhjuste kindlakstegemiseks ning maksmata arvete hulga vähendamise eesmärgi saavutamiseks, keskendudes eelkõige 2007.–2013. aasta ühtekuuluvuspoliitika programmide rakendamisele.

- a) Varasemates eelarvetes kinnitatud maksete assigneeringute piirangud koos ühtekuuluvusprogrammide rakendamise tsükliga on põhjustanud täitmata maksenõuete jätkusuutmatu kuhjumise aasta lõpuks, saavutades 2014. aasta lõpuks enneolematu taseme – 24,7 miljardit eurot. Institutsioonid tunnistavad siiski, et 2014. ja 2015. aasta eelarvete suhtes tehtud rasked otsused on kuhjumise suures osas stabiliseerinud.
- b) Lisaks on maksete puudujääk aeglustanud ka muude rubriikide 2014.–2020. aasta programmide rakendamist, eriti seoses varasematest kulukohustustest tulenevate lepinguliste kohustuste täitmisega, vältides seeläbi hilinenud maksetelt viiviste maksmise ohtu, ja seda ajal, kui võtmetähtsusega programmid peaksid andma panuse majanduskasvu ja töökohtade loomisesse Euroopas ja liidu rolli tagamisse rahvusvahelisel areenil.

2. Prognoos

- c) Euroopa Parlament ja nõukogu võtavad teadmiseks komisjoni esitatud 2015. ja 2016. aasta prognoosi: analüüs näitab, et 2007.–2013. aasta ühtekuuluvusprogrammidega seotud ja aasta lõpu seisuga kuhjunud täitmata maksenõudeid peaks olema võimalik vähendada 2016. aasta lõpuks umbes 2 miljardile eurole, võttes arvesse eelkõige seda, et ühtekuuluvusprogrammid on jõudmas lõppjärku, ja tingimusel, et 2016. aasta eelarves kinnitatakse piisavad makseassigneeringud. See peaks võimaldama vältida tagasilööke ja tarbetuid viivitusi 2014.–2020. aasta programmide rakendamisel.
- d) Euroopa Parlament ja nõukogu rõhutavad oma pühendumist 2007.–2013. aasta ühtekuuluvusprogrammidega seotud täitmata maksenõuete jätkusuutmatu kuhjumise järkjärgulisele kaotamisele. Nad kohustuvad tegema täielikult koostööd, et kinnitada 2016. aasta eelarves selline makseassigneeringute tase, mis võimaldaks selle eesmärgi saavutada. Nad võtavad oma aruteludes arvesse praeguse prognoosi, mida komisjon kajastab ja täpsustab oma 2016. aasta eelarveprojekti prognoosides.
- e) Komisjon jätkab kuhjumisega seotud arengu tähelepanelikku jälgimist ja teeb vajaduse korral ettepaneku asjakohaste meetmete võtmiseks, et tagada

maksete assigneeringute korrapärase edenemine, mis oleks kooskõlas kinnitatud kulukohustuste assigneeringutega.

- f) Kolm institutsiooni tulevad meelde, et nad kohustuvad jälgima aktiivselt maksete täitmisega seotud olukorda kogu 2015. aasta jooksul. Oma korrapärase arvamuste vahetuse osana kinnitavad nad oma soovi korraldada 26. mail, 14. juulil ja 19. oktoobril sihtotstarbelised institutsioonidevahelised kohtumised, et tagada jätkusuutlik eelarve koostamise protsess. Selles osas tuleks nendel institutsioonidevahelistel kohtumistel käsitleda ka pikemaajalisi prognoose seoses maksete eeldatava arenguga praeguse mitmeaastase finantsraamistiku lõpuni, mille suhtes komisjonil palutakse vajaduse korral esitada alternatiivseid stsenaariume.
- g) Komisjon esitab 2007.–2013. aasta programmide olukorra jälgimise hõlbustamiseks juulis ja oktoobris aruanded eelarve täitmise kohta, nii võrreldes jooksva aasta kuuprognosidega kui ka eelnenud aastaga selle kuupäeva seisuga, samuti täitmata maksenoüete seisu muutumise kohta alamrubriigis 1b.
- h) Soovides vältida tulevikus sellist kuhjumist, paluvad Euroopa Parlament ja nõukogu komisjonil jälgida tähelepanelikult 2014.–2020. aasta programmide rakendamist ja seada sisse varajase hoiatamise süsteem. Selle tulemuse saavutamiseks töötab komisjon välja asjakohased vahendid, et anda eelarvemenetluse käigus jooksvaid prognoose tehtud maksete kohta (alam)rubriikide lõikes (alam)rubriikide 1b, 2 ja 5 puhul ning programmide lõikes (alam)rubriikide 1a, 3 ja 4 puhul, keskendudes aastatele N ja N+1, sealhulgas juhtida tähelepanu maksmata arvete ja täitmata kulukohustustega seotud arengule; neid prognoose ajakohastatakse regulaarselt eelarveliste otsuste ja asjakohaste arengute põhjal, mis mõjutavad programmide makseprofiile; makseprognoosid esitatakse juulis, institutsioonidevahelise kokkuleppe lisa artikli 36 punktis 3 ette nähtud ja makseid käsitlevate institutsioonidevaheliste kohtumiste raames.
- i) See peaks võimaldama eelarvepädevatel institutsioonidel võtta õigeaegselt vastu vajalikud otsused, et vältida tulevikus täitmata maksenoüete jätkusuutmatut kuhjumist aasta lõpuks, järgides ja rakendades samas täielikult mitmeaastase finantsraamistiku ja iga-aastaste eelarvemenetluste osana saavutatud kokkuleppeid.

II LISA LISA: TÄHELEPANEKUD ELI EELARVE JÜTKUSUUTLIKKUSE TAASTAMISEKS VAJALIKU MAKSEKAVA KOHTA¹

Kokkuvõte

ELi eelarve täitmist on eriti alates 2012. aastast iseloomustanud üha suurem lõhe heakskiidetud maksete assigneeringute ja Euroopa Liidu institutsioonide poolt varem võetud kohustuste vahel. See on toonud eri kuluvaldkondades kaasa mitmesuguseid negatiivseid tagajärgi, eelkõige **perioodi 2007–2013 ühtekuuluvuspoliitika programmide (alamrubriik 1b) täitmata maksetaotluste enneolematu kuhjumise, mille haripunkt jõudis kätte 2014. aasta lõpus.**

Täitmata maksetaotluste üha tõsisem kuhjumine on tingitud asjaolust, et aastate 2007–2013 programmitsükli haripunkt langes 2014. aastal kokku mitmeaastase finantsraamistiku maksete piirmäära alandamisega ning enamikus liikmesriikidest toimunud eelarvevahendite konsolideerimisega. Seda aitavad mõista kaks tegurit.

Esiteks asjaolu, et **perioodi 2007–2013 ühtekuuluvuspoliitika programmide kavakohases rakendamises kätte jõudnud tsükli iseloomu tõttu on kasvanud maksetaotluste hulk**, mille väljamaksmine kavandati mitmeaastase finantsraamistiku 2014–2020 esimesteks aastateks. Pärast programmide aeglast käivitumist aastatel 2007–2009, mis oli muu hulgas tingitud finantskriisist ja selle vastu võitlemiseks rakendatud meetmetest, muutus nende rakendamine alates aastast 2012 tempokamaks ning maksetaotluste hulk hakkas igal aastal kasvama, jõudes 2013. aastal ühtekuuluvuspoliitika valdkonnas ajaloolise rekordini, milleks oli 61 miljardit eurot. See oli tingitud programmide rakendamisele seatud tähtaegadest ja ühekuuluvuspoliitika õigusaktides ette nähtud kulukohustuste automaatse vabastamise eeskirjadest.²

Perioodi 2007–2013 ühtekuuluvuspoliitika maksetaotluste nii järsku tõusu on ELi eelarves raske arvesse võtta, sest ka teiste programmide elluviimine on täies hoos, 2014. aastal langetati maksete piirmäära ning liikmesriikides toimub endiselt eelarve konsolideerimine.

Teine põhitegur, mis aitab kõnealust suundumust mõista, on **maksete piirmäära arvestatav langetamine uue mitmeaastase finantsraamistiku raames**, kusjuures see oli 2014. aastal eriliselt järsk (8 miljardit eurot). Sellest tingitud maksete assigneeringute nappus ei puuduta üksnes ühtekuuluvuspoliitikat (alamrubriik 1b), vaid ka muid kuluvaldkondi ning eriti majanduskasvu ja tööhõivet (alamrubriik 1a), globaalset Euroopat (rubriik 4) ja julgeolekut (rubriik 3).

Probleemi lahendamiseks kehtestas komisjon nappide maksete assigneeringute aktiivse haldamise meetmed. Kiirendati põhjendamatult makstud summade sissenõudmist, piirati usalduskontodel seisvate vahendite hulka, vähendati eelmaksete protsentuaalset määra, maksetähtaegade puhul viivitati viimase võimaliku hetkeni, toetustaotluste esitamise kutsete ja pakkumiskutsete väljakuulutamise ja nendega seotud lepingute sõlmimine lükati edasi ning eelistati finantsabi saavaid riike.

Ühtlasi teavitati eelarvepädevaid institutsioone õigeaegselt probleemidest ja suundumustest ning heakskiidetud maksete assigneeringute suurendamiseks esitati mitu paranduseelarvet.

¹ Ingliskeelne versioon on käesoleva lisa autentne versioon.

² See on tingitud nn „n+2” / „n+3” eeskirjadest, mille kohaselt tuleb maksed teha kas kaks (n+2) või kolm (n+3) aastat pärast asjaomaste kulukohustuste võtmist. 2013. aasta lõpus kehtisid üheaegselt mõlemad kulukohustuste vabastamise eeskirjad.

Hoolimata maksete assigneeringute suurendamisest paranduseelarvete¹ abil, mille parlament ja nõukogu heaks kiitsid, ning vaatamata sellele, et komisjon olemasolevaid maksete assigneeringuid aktiivselt haldas, **kuhjus tasumata maksetaotlusi üha rohkem. Ainuüksi aastate 2007–2013 ühtekuuluvuspoliitika puhul ulatusid need 2014. aasta lõpuks 24,7 miljardi euron.**²

Tänu komisjoni võetud leevendavatele meetmetele suudeti kuhjumist teistes poliitikavaldkondades, mille eelarvet komisjon otse täitis, suuresti ohjata. Suurem osa 2014. aastal kasutada olnud maksete assigneeringutest kasutati eelmisest programmitöö perioodist tulenenud lepinguliste kohustuste täitmiseks ja seega viiviste tekkimise minimeerimiseks, ent viiviste summa jõudis ühe aastaga sellegipoolest viiekordistuda, ulatudes 3 miljoni euron.³ Kuigi nende meetmetega välditi ELi eelarve jaoks suuremaid negatiivseid tagajärgi, kaasnes nendega paljude maksetähtaegade nihutamine 2015. aastasse ning see pettis paljude sidusrühmade õigustatud ootusi, sest nad pidid näiteks projekti alustamise edasi lükkama ja/või seda ajutiselt suuremal määral ise finantseerima.

Perioodi 2007–2013 ühtekuuluvuspoliitika programmid on jõudmas lõppjärku. 2014. aastal esitati maksetaotlusi vähem, vaid 53 miljardi euro eest (2013. aastal 61 miljardi euro väärtuses). Kõige värskemate prognooside kohaselt (2015. aasta jaanuar) esitavad liikmesriigid 2015. aastal maksetaotlusi ligikaudu 48 miljardi euro eest ning 2016. aastal 18 miljardi euro ulatuses. Neid prognoose ei saa aga päris lõplikuks pidada, sest aastatel 2015–2016 jõutakse järku, kus ei tohi tasuda rohkem kui 95 % kogu programmi rahastamispaketist, nagu on ette nähtud asjaomastes õigusaktides.⁴ **Seetõttu on 2015. aastal esitatavate maksmisele kuuluvate maksetaotluste suurusjärk komisjoni hinnangul ligikaudu 35 miljardit eurot ja 2016. aastal 3,5 miljardit eurot.**

2015. aasta eelarves on perioodi 2007–2013 ühtekuuluvuspoliitika jaoks ette nähtud peaaegu 40 miljardit eurot maksete assigneeringuid. See on ette nähtud nii varasemate kuhjunud maksetaotluste jaoks (24,7 miljardit eurot, mis moodustab 62 % perioodi 2007–2013 ühtekuuluvuspoliitika eelarvest) kui ka uute, õigeaegselt esitatud taotluste tarbeks (hinnanguliselt 35 miljardit eurot). Tänu **sellele peaks kuhjunud maksete hulk vähenema 2015. aasta lõpuks 20 miljardi euron.**

Komisjoni praeguste hinnangute kohaselt on ülejäänud maksetaotluste jaoks ja kuhjunud maksetaotluste järkjärguliseks likvideerimiseks vaja enne programmide lõpetamist kuni 23,5 miljardit eurot. Komisjon kohandab 2016. aasta eelarveprojektiis alamrubriigi 1b maksete assigneeringuid nii, et võimaldada see eesmärk täita ja samal ajal rakendada nõuetekohaselt ka aastate 2014–2020 programme.

¹ Paranduseelarvetega kiideti 2012. aastal kokku heaks 6,7 miljardit eurot täiendavaid maksete assigneeringuid, 2013. aastal 11,6 miljardit eurot ning 2014. aastal 3,5 miljardit eurot.

² Perioodi 2007–2013 ühtekuuluvuspoliitika programmide tasumata maksetaotlusi oli 2011. aasta lõpu seisuga 11 miljardit eurot, 2012. aasta lõpuks 16 miljardit eurot, 2013. aasta lõpuks 23,4 miljardit eurot ning 2014. aasta lõpuks 24,7 miljardit eurot.

³ Valdcondades, kus eelarvet täidetakse koostöös liikmesriikidega (näiteks ühtekuuluvuspoliitika) ja kus komisjon hüvitab liikmesriikide tehtud kulud, viiviseid ei kohaldata.

⁴ Ülejäänud 5 % makstakse välja programmide lõpetamisel aastatel 2017–2019, kui komisjon on esitanud oma hinnangu selle kohta, kas programmi rakendati edukalt ja kas korrektsioonid on vajalikud või mitte.

Ühtekuuluvuspoliitika 2015. aasta eelarve (miljardit eurot)

2015. aasta eelarve kohased maksete assigneeringud	(1)	39.5
- sellest 2014. aasta lõpu täitmata maksetaotlused	(2)	24.7
- sellest 2015. aasta prognoosid, mille puhul on arvesse võetud 95 % ülemmäära	(3)	~35
Eeldatav täitmata maksetaotluste summa 2015. aasta lõpul	(4)=(1)-(2)-(3)	~20

Ühtekuuluvuspoliitika 2016. aasta eelarve (miljardit eurot)

Eeldatav täitmata maksetaotluste summa 2015. aasta lõpul	(1)	~20
Nende ülejäänud maksetaotluste maksimaalne summa, mis eeldatavasti esitatakse 2016. aastal enne lõpetamist	(2)	~3.5
2016. aasta eelarvest kaetavate maksetaotluste maksimaalne summa	(3)=(1)+(2)	~23.5

Ka teiste poliitikavaldkondade jaoks 2016. aasta eelarves ette nähtud maksete assigneeringud peaksid võimaldama varasemate kohustuste täitmist ja viivisintresside ohu minimeerimist, tagades samal ajal perioodi 2014–2020 programmide piisava rakendamise ja vajalike lepingute sõlmimise.

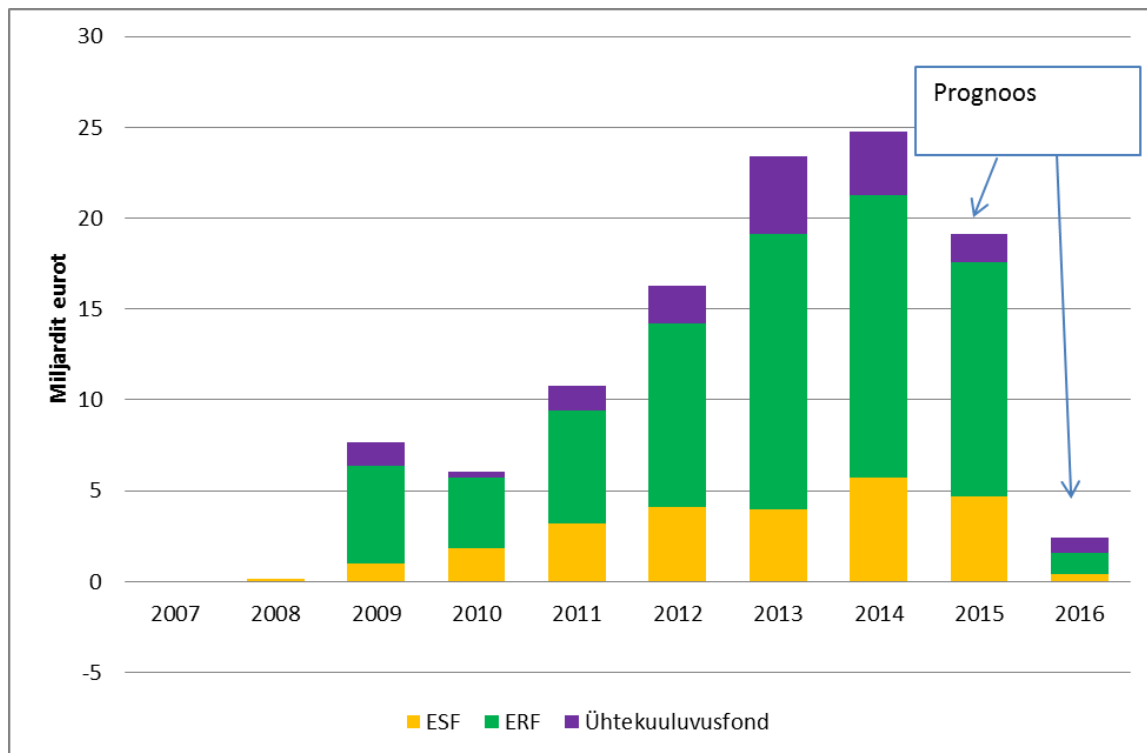
Kuna märkimisväärset osa ELi eelarvest iseloomustab mitmeaastasus, on viiteaeg kulukohustuste võtmise ja nende alusel maksete tegemise vahel selgitatav. Sellest tingituna on täitmata kulukohustuste (tuntud ka kui „RAL” – lühend prantsuskeelsest terminist „*reste à liquider*”) struktuurne koondumine normaalne ja isegi oodatav. Arvestades komisjonile maksetaotluste täitmiseks esitatud juriidilisi tähtaegu¹ ja pidades silmas aasta lõpuks tekkinud selliste taotluste kontsentratsiooni, mille puhul tuleb vältida kulukohustuste lahtisidumist, ning võttes samuti arvesse võimalikke tõrkeid, peetakse normaalseks, et aasta lõpus on teatav hulk maksetaotlusi täitmata. Täitmata taotluste üha suurem kuhjumine viimastel aastatel on aga olnud enneolematu² ning see hõivab iga järgmise aasta eelarvest üha märkimisväärsema ja suurema osa, nii et see ei ole usaldusväärse finantsjuhtimise seisukohast jätkusuutlik lahendus.

Komisjon pidas ligikaudu poolt 2013. ja 2014. aasta lõpuks maksmata jäänud ühtekuuluvuspoliitika maksetaotlustest liigseks ja tingituks sellest, et eelarve sisaldab liiga vähe lubatud maksete assigneeringuid, mis tekitab lumepalliefekti. Programmide lähenevat lõppjärku arvestades on aga aastatel 2015 ja 2016 vaja teha vähem makseid ning kogunenud täitmata taotluste hulk peaks automaatselt vähenema. Programmide lõppjärku jõudmisel on oodata ka maksete edasilükkamise ja peatamise harvenemist. Perioodi 2007–2013 programmide jaoks nähakse 2016. aastal ette maksete assigneeringuid summas 21,5 miljardit eurot, mille tulemusena peaks 2016. aasta lõpuks jääma täitmata maksetaotlusi alles ligikaudu 2 miljardi euro jagu.

¹ Ühtekuuluvuspoliitika valdkonna õigusaktides on ette nähtud tähtaja pikkuseks 60 päeva.

² Normaalse hulga ja liigseks peetava suurusjärgu määratlus on toodud punktides 3.4 ja 4.3.

Ühtekuuluvuspoliitika programmid perioodil 2007–2013: täitmata maksetaotluste kuhjumine aastatel 2007–2016 (aasta lõpu seisuga)

Mõlemad eelarvapädevad institutsioonid – nõukogu ja Euroopa Parlament – on teadvustanud, et maksetaotluste liigset kuhjumist tuleb järk-järgult vähendada.

Nad leppisid 2015. aasta eelarve üle peetud läbirääkimistel kokku eesmärgis „vähendada aasta lõpus maksmata arvete taset, keskendudes eelkõige ühtekuuluvuspoliitikale selle struktuurse taseme tõttu praeguse mitmeaastase finantsraamistiku ajal”, ning samuti lepidi kokku selles, et alates 2015. aastast hakatakse rakendama maksmata arvete taseme vähendamiseks sellist kava, „mis vastaks 2007.–2013. aasta programmide rakendamise tasemele, milles lepidi ühiselt kokku praeguse mitmeaastase finantsraamistiku vaheläbivaatamisel”.

Käesolev dokument on tugev alus, mille baasilt jõuda eelarvapädevate institutsioonide vahelisele ühisele arusaamisele. Neil on vaja teha tõsiseid jõupingutusi ja võtta vastu otsused, mille abil vähendada 2016. aasta lõpuks järk-järgult perioodi 2007–2013 programmide tasumata arvete liigset kuhjumist.

Kõnealune maksekava võimaldab teha ka teatavaid järeldusi eelarve täitmiseks tulevikus.

1. 2014. aasta lõpus saavutatud kokkulepe paranduseelarve nr 2/2014¹ suhtes oli äärmiselt oluline, et võimaldada (suurelt jaolt) stabiliseerida täitmata maksetaotluste hulk tasemel, mis on võimalik kahe aasta jooksul järk-järgult likvideerida. Paljudes liikmesriikides on eelarveolukord väga keeruline, aga institutsioonid täidavad oma kohust.
2. Komisjoni võetud eelarve aktiivse haldamise meetmed osutusid asendamatuteks, et tulla toime paljudes poliitikavaldkondades nappivate maksete assigneeringutega. Neid meetmeid tuleb jätkata nii kaua, kui vaja, et vältida ebaproportsionaalseid katkestusi toetusesaajate jaoks ja/või viivisintresside maksmist.
3. Kuigi ühtekuuluvuspoliitika rakendamine toimub korduvate tsüklitena, on kõikuvusi võimalik siluda nii, et programme viiakse võimalikult kiiresti ellu kohe

¹ Paranduseelarve nr 2/2014 esitati algselt paranduseelarve projektina nr 3/2014.

programmitöö algusest saadik. See on eriti soovitatav praeguses majandusolukorras, kus majanduse taastumiseks ja konkurentsivõime suurendamiseks on hädasti vaja investeeringuid suurendada.

4. Maksetaotlused tuleb esitada korrapäraselt. Liikmesriigid peaksid vältima maksetaotluste esitamisel tarbetuid haldusviivitusi ning esitama neid aastaringelt. Maksetaotluste korrapärane esitamine parandab eelarve täitmist ning aitab vähendada maksete kuhjumist aasta lõppu.
5. Teisest küljest on vaja näha eelarves ette piisavalt maksete assigneeringuid, et eelarvet nõuetekohaselt täita ning vältida täitmata maksetaotluste liigset kuhjumist aasta lõppu. Lisaks tuleb liidu juriidiliste kohustuste täitmiseks rakendada võimalikult suurt paindlikkust, nagu on märgitud Euroopa Ülemkogu järeldustes ja ka 2013. aasta veebruaris tehtud president Barroso avalduses. Samuti peaks eelarvepädevate institutsioonide otsused võimaldama teha kogu mitmeaastase finantsraamistiku ajal makseid võimalikult sujuvalt.
6. Prognoosimissuutlikkust tuleb suurendada. Lisaks juba esitatud eri analüüsidele¹ täiustab komisjon oma keskpika ja pika perspektiivi prognoose, et tuvastada võimalikult palju tõenäolisi probleeme võimalikult varases etapis. Eelkõige teavitab komisjon mõlemat eelarvepädevat institutsiooni viivitamatult kõigist aastate 2014–2020 programmide elluviimisel kindlaks tehtud probleemidest, mis võivad ohustada maksete sujuvust.

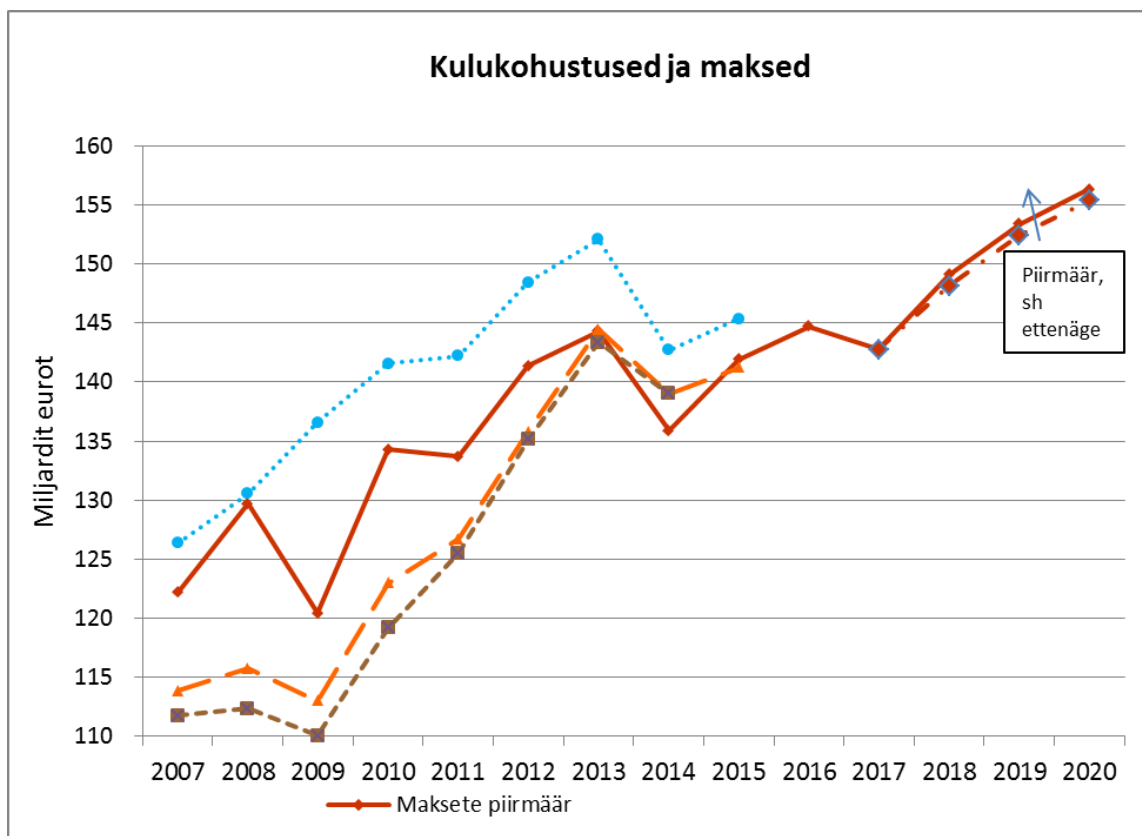
¹ Igakuised aruanded vahemaksete ja täitmata taotluste kohta, eelarve täitmise prognoos (kaks korda aastas).

1. Taust

Komisjoni kimbutab alates 2011. aastast probleem, et täitmata maksetaotluste hulk on iga aasta lõpuks jälle kasvanud, ehkki 2013. ja 2014. aastal kasutati maksete piirmäära raames ära kõik võimalused ning 2014. aastal võeti makseteks kasutusele ka ettenägemata kulude varu. Kuigi ära on kasutatud praktiliselt kõik aastaeelarves ette nähtud maksete assigneeringud, on ühtekuuluvuspoliitika (alamrubriik 1b) ja teiste rubriikide (näiteks rubriigi 4 – „Globaalne Euroopa“) eriprogrammide aasta lõpuks täitmata jäänud maksetaotluste hulk järjest kasvanud.

Komisjon järgis Euroopa Parlamendi ja nõukogu üleskutset hoida olukorral aastaringelt silm peal ning viimastel aastatel on olukorda puudutavate hinnangute arutamiseks toimunud mitu institutsioonidevahelist *ad-hoc* kohtumist. Alates 2011. aastast on komisjon pidanud esitama paranduseelarve projekte, et suurendada maksete puudujäägi probleemi lahendamiseks märkimisväärselt maksete assigneeringuid. Heaks kiidetud maksete assigneeringute algselt madalama määra tõttu on tulnud esitada suisa mitu paranduseelarve projekti, see on aga muutnud keerulisemaks otsuste langetamise tegelikult lepitusmenetluse põhiteemaks oleva eelarveprojekti suhtes. Paranduseelarvete üle hääletati ka liiga hilja ning see muutis maksete tegemise protsessi haldamise veelgi keerulisemaks.

Järgmine joonis kajastab kulukohustuste assigneeringute pidevat kasvu, maksete eelarve ja piirmäärade järjest pingelisemat olukorda ning maksete piirmäära ja hääletusele pandud assigneeringute vahe jätkuvat vähenemist, mis tipnes sellega, et 2014. aastal tuli kasutusele võtta ettenägemata kulude varu.

2014. aasta detsembris tegid Euroopa Parlament ja nõukogu 2014. ja 2015. aasta eelarveid puudutava kokkuleppe raames järgmise ühisavalduse:

„Institutsioonid nõustuvad eesmärgiga vähendada aasta lõpus maksmata arvete taset, keskendudes eelkõige ühtekuuluvuspoliitikale selle struktuurse taseme tõttu praeguse mitmeaastase finantsraamistiku ajal.

Selle eesmärgi saavutamiseks:

- on komisjon nõus esitama koos 2015. aasta eelarvet käsitlevate ühiste järeldustega kõige ajakohasema prognoosi maksmata arvete kohta 2014. aasta lõpuks; komisjon ajakohastab neid arvandmeid ning esitab 2015. aasta märtsiks alternatiivsed stsenaariumid, kui on juba olemas täielik ülevaade arvetest, mis jäävad peamistes poliitikavaldkondades 2014. aasta lõpuks maksmata;
- selle alusel püüavad kolm institutsiooni jõuda kokkuleppele aasta lõpuks tasumata arvete sellise maksimaalse taseme osas, mida võib pidada jätkusuutlikuks;
- selle alusel ning pidades kinni mitmeaastase finantsraamistiku määrusest, programmide kokkulepitud rahastamispakettidest, samuti muudest siduvatest kokkulepetest, hakkavad kolm institutsiooni alates 2015. aastast rakendama kava maksmata arvete taseme vähendamiseks, mis vastaks 2007.–2013. aasta programmide rakendamise tasemele, milles lepiti ühiselt kokku praeguse mitmeaastase finantsraamistiku vaheläbivaatamisel. Kolm institutsiooni lepivad selles kavas kokku piisavalt varakult enne 2016. aasta eelarveprojekti esitamist. Võttes arvesse maksmata arvete erakordselt suurt hulka, kaaluvad kolm institutsiooni kõiki võimalusi nimetatud arvete taseme vähendamiseks;
- nõustub komisjon igal aastal esitama eelarveprojektiga koos dokumendi, milles hinnatakse maksmata arvete taset ning selgitatakse, kuidas ja kui palju võimaldab eelarveprojekt seda taset vähendada. Selles iga-aastases dokumendis tehakse kokkuvõtte seni saavutatud edusammudest ning esitatakse ettepanekud kava muutmiseks vastavalt ajakohastatud arvandmetele.

15. detsembril 2014, st vahetult pärast ühisavalduse tegemist, esitas komisjon ajakohastatud prognoosi 2014. aasta lõpuks täitmata jäävate maksetaotluste taseme kohta. See on esitatud I lisas.

Käesolev dokument annab ülevaate eelarve täitmise olukorra kohta 2014. aasta seisuga, kusjuures peamiselt keskendutakse perioodi 2007–2013 ühtekuuluvuspoliitika programmide kuhjunud maksetaotlustele, et vähendada nende hulka kokku lepitud määral kehtiva uue mitmeaastase finantsraamistiku vahehindamiseks 2016. aastal. Käesolevas dokumendis käsitletakse ka teiste rubriikide maksetaotluste kuhjumise mustrit, kuigi nende puhul ei ole absoluutmahus tegemist sugugi nii terava probleemiga kui alamrubriigis 1b – ülejäänud rubriikide täitmata maksetaotlusi on 2014. aasta lõpuks kogunenud ligikaudu 1,8 miljardi euro jagu.

2. Olukord 2014. aasta lõpus

2.1. Maksete olukord 2014. aasta lõpus

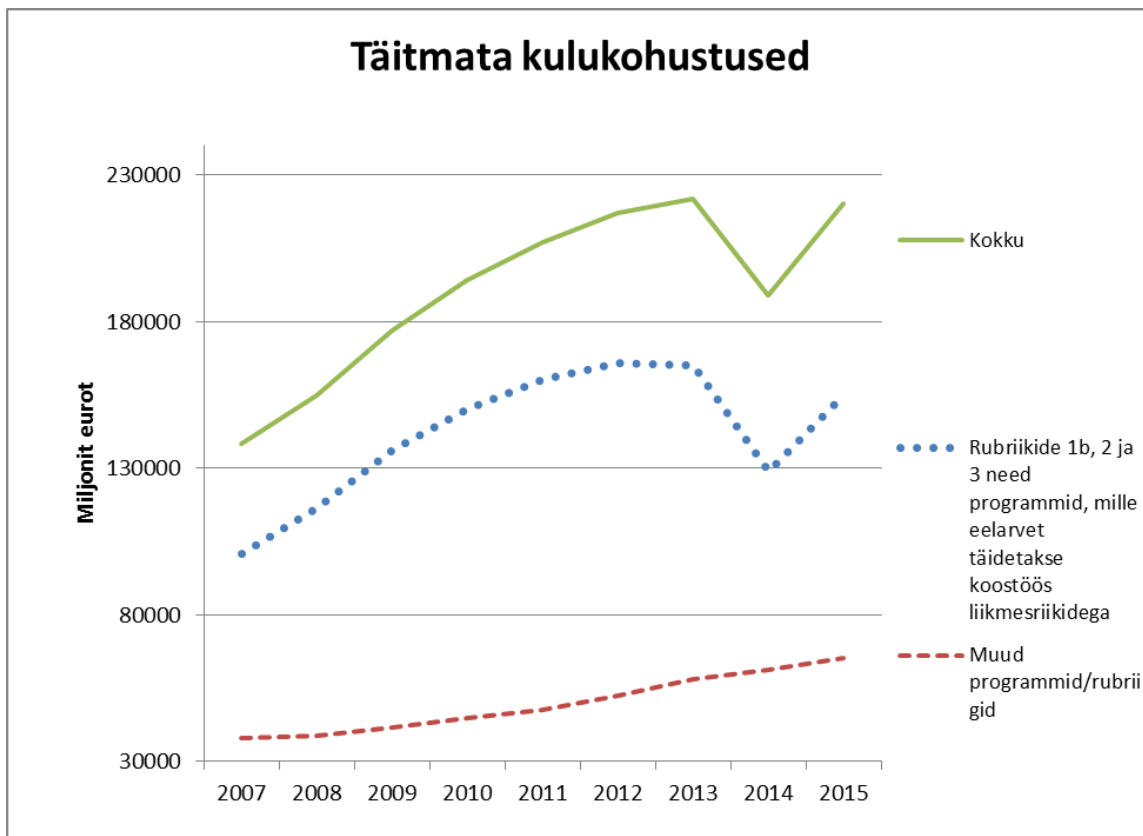
2014. aasta lõpuks kasutati ära (enne ülekandmisi) 134,6 miljardit eurot ehk 99 % lõplikest 2014. aasta eelarves heaks kiidetud assigneeringutest. Maksete alakasutamise määr (pärast ülekandmisi) oli kõigi aegade madalaim ning see jäi 32 miljoni euro juurde (võrreldes 107 miljoni euroga aastal 2013 ja 66 miljoni euroga aastal 2012). Nii suur assigneeringute ärakasutamise määr hoolimata paranduseelarve projekti nr 3/2014 hilisest vastuvõtmisest kinnitab tõsiasja, et maksete assigneeringuid napib kõvasti, eelkõige perioodi 2007–2013 programmide lõpuleviimiseks. Paljudel juhtudel suurendati asjaomaseid eelarveridu niigi assigneeringutega, mis nähti algselt ette värskest heaks kiidetud perioodi 2014–2020 programmide eelmaksete jaoks.

Aastal 2014 suurendati perioodi 2007–2013 ühtekuuluvuspoliitika programmide maksete assigneeringuid 4,6 miljardi euro võrra, millest 2,5 miljardit eurot nähti ette paranduseelarve projektiga nr 3/2014, 0,6 miljardit eurot aasta lõpus toimunud ümberpaigutustega¹ ja 1,5 miljardit eurot sisemiste ümberpaigutustega perioodi 2014–2020 programmide vahenditest. Need täiendavad vahendid aitasid aastate 2007–2013 ühtekuuluvuspoliitika programmide kuhjunud maksetaotluste olukorra 2014. aasta lõpuks stabiliseerida.

Suur hulk kasutamata kulukohustusi kanti üle või kirjendati ümber 2015. aastasse – mitte ainult ühtekuuluvuspoliitikas, vaid ka maaelu arengu programmide (rubriik 2) ning rände- ja julgeolekufondide (rubriik 3) osas. Selle tagajärjel kahanes täitmata kulukohustuste määr 2014. aasta lõpuks 189 miljardi euroni, mis on 2013. aasta täitmata kulukohustuste määrast 32 miljardit eurot väiksem. See langus on siiski mõnevõrra kunstlik, kuna see on tingitud peamiselt perioodi 2014–2020 programmide kulukohustuste alakasutusest – neid kanti üle ja kirjendati ümber 2015. aastasse ja kaugemale, kus need kulukohustused siis taas päevakorrale kerkivad. Kui kõik uute programmide assigneeringud oleks 2014. aastal kulukohustustega seotud, oleks täitmata kulukohustuste määr jäänud 2013. aasta tasemele palju lähemale (224 miljardit eurot).

Järgmisel joonisel näidatakse täitmata kulukohustuste määra muutumist perioodil 2007–2013 ning 2015. aasta lõpuks prognoositavat täitmata kulukohustuste määra kogu eelarve lõikes, aga ka eraldi sellistes rubriikides 1b, 2 ja 3 programmides, mille eelarvet täidetakse koostöös liikmesriikidega, ning teistes programmides/rubriikides. Nagu jooniselt näha, peaks täitmata kulukohustuste koguhulk 2015. aasta lõpul olema jälle võrreldav 2013. aasta lõpu tasemega. Jooniselt on samuti näha, kuidas erinevad need rubriikide 1b, 2 ja 3 programmid, mille eelarvet täidetakse koostöös liikmesriikidega, teistest programmidest/rubriikidest – esimesel juhul peaks täitmata kulukohustuste määr 2015. aastaks vähenema (võrreldes 2013. aastaga) ning viimati nimetatute puhul see eeldatavasti kasvab.

¹ DEC 54/2014.

2.2. 2014. aastal võetud leevendavad meetmed

Komisjon esitas 28. mail 2014. aastal paranduseelarve projekti nr 3/2014, milles taotleti 2014. aasta jaoks täiendavate maksete assigneeringute heakskiitmist. Pärast pikka menetlust võeti paranduseelarve projekt nr 3/2014 lõpuks 17. detsembril 2014 vastu. Paranduseelarve vastuvõtmist oodates rakendas komisjon 2014. aastal ka mitmesuguseid muid leevendavaid meetmeid, et täita äärmiselt pinguldatud eelarveraamistikule vaatamata varem võetud kulukohustustest tulenevad juriidilised kohustused ning lükata käima uue põlvkonna programmid.

Kokku lepitud poliitika elluviimiseks eelarves heaks kiidetud assigneeringute piires pidi komisjon eelarvet aktiivselt haldama ning seejuures lähtuti kolmest peamisest põhimõttest:

- viivisintresside ja võimaliku vastutuse finantsmõju minimeerimine ELi eelarve jaoks;
- programmide elluviimise maksimeerimine;
- otsustega kolmandatele osapooltele ja kogu majandusele avaldatava potentsiaalselt kahjuliku mõju minimeerimine.

Sellest lähtuvalt hõlmasid nappide maksete assigneeringute aktiivse haldamise meetmed järgmist: põhjendamatult makstud summade proaktiivne sissenõudmine, usalduskontodel seisvate vahendite hulga piiramine, eelmaksete protsentuaalse määra vähendamine, maksetähtaegade puhul viivitamine viimase võimaliku hetkeni ning toetustaotluste esitamise kutsete ja pakkumiskutsete väljakuulutamise ja nendega seotud lepingute sõlmimise edasilükkamine.

Need leevendavad meetmed aitasid komisjonil kaitsta oma esmatähtsa investori seisundit ning usaldusväärse ja kindla partneri reputatsiooni. Komisjon minimeeris maksete puudujäägi kahjulikke tagajärgi nii hästi kui suutis, näiteks hilinevad maksete viivisintresside piiramise seisukohast. Kuigi need suurenesid 2013. aastaga võrreldes peaaegu viiekordselt, maksti 2014. aasta lõpuks intresse siiski kontrollitud

määral (3 miljonit eurot). Nende suurem suhteline kasv alamrubriigis 1a (Konkurentsivõime majanduskasvu ja tööhõive tagamiseks) ja rubriigis 4 (Globaalne Euroopa), mis on näha ka alljärgnevas tabelis, illustreerib aga maksete assigneeringute osas valitsevat keerulist olukorda.

Hilinenud maksete tõttu makstud viivisintressid (eurodes)

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Alamrubriik 1a	294 855	157 950	173 748	329 615	137 906	243 748	1 047 488
Alamrubriik 1b	1 440	5 324	6 220	11 255	31 726	71 620	103 960
Rubriik 2	27 819	1 807	9 576	15 713	61 879	30 991	61 985
Rubriik 3	13 417	59 852	48 673	50 397	29 375	13 060	7 252
Rubriik 4	250 204	178 468	257 818	1 266 425	335 820	247 786	1 797 825
Rubriik 5	43 915	442 678	237 367	60 825	142 254	46 187	8 614
Kokku	631 651	846 079	733 403	1 734 230	738 960	653 392	3 027 124

Ühtekuuluvuspoliitika (alamrubriik 1b) puhul ei ole viivisintresside summa kuigi suur, sest valdava osa puhul sellest rubriigist täidetakse eelarvet koostöös liikmesriikidega ning sellega viiviseid ei kaasne. Usaldusväarsuse seisukohast on valdkondades, kus eelarvet täidetakse koostöös liikmesriikidega, ette nähtud tähtaegadest mitte kinni pidamine aga äärmiselt kahjulik.

3. Terminoloogia

Käesolevas punktis täpsustatakse dokumendis kasutatud mõisteid.

3.1. Projektitsükel

Enne rakenduskava või projekti heakskiitmist näeb komisjon selle jaoks ette assigneeringud. Selleks kirjendatakse eelarvereale teatud kindla summa jagu kulukohustusi. See moodustab ühe osa heaks kiidetud kulukohustuste assigneeringutest.

Väga sageli kaasneb projektilepingu allkirjastamise või rakenduskava heakskiitmise ka teatav eelrahastamine, et toetusesaaja saaks projekti ilma laenu võtmata alustada. Toetusesaajad esitavad teatud kindlaksmääratud vahe-eesmärkide saavutamise järel vahemaksete taotlused ning programmiga seotud kantud kulud hüvitatakse.

Suurte programmide puhul, nagu teadusuuringute raamprogramm „Horisont 2020”, struktuurifondid, Euroopa Kalandusfond ja maaelu arengu fond, ei toimu teatavasse rakendusetappi jõudes enam vahemaksete taotluste alusel maksete tegemist, sest need on juba eelmaksetest kaetud. Lisaks makstakse projektile või programmile ette nähtud koguvahenditest üks kindel protsentuaalne osa välja alles programmi lõpetamisel, kui komisjon on kontrollinud, et kogu tegevus toimus vastavalt algele lepingule. Kui selgub, et see nii ei olnud, seotakse osa vahendeid kulukohustustest lahti. Teatavatel juhtudel võib komisjon esitada põhjendamatult makstud raha tagastamiseks ka sissenõudekorralduse.

3.2. Täitmata kulukohustused (RAL)

Täitmata kulukohustuste jaoks kasutatakse sageli lühendit „RAL”, mis tuleb prantsuskeelsest terminist „*reste à liquider*”. Tegemist on selle osaga

kulukohustustest, mida ei ole konkreetseks ajahetkeks veel maksetega kaetud. Mitmeaastaste projektide puhul nähakse projekti alguses ette kulukohustused ja teatav eelarvastamine. Hilisemas etapis, kui projekti juba ellu viiakse, järgnevad vahemaksed ning lõppmaksed tehakse projekti lõpetamisel.

Suur osa ELi eelarvest on seotud investeringutega, mille tegemine toimub mitme aasta jooksul. Täitmata kulukohustuste taseme muutmine sõltub kulukohustuste assigneeringute ja aastaeelarves heaks kiidetud maksete assigneeringute vahest. Täitmata kulukohustuste tavapärase kujunemine sõltub kulukohustuste suurenemise tempost ja programmi elluviimise kiirusest. Täitmata kulukohustused hakkavad aga kasvama, kui eelarves nähakse rakendamise tempost olenemata ette liiga vähe maksete assigneeringuid. Sellisel juhul hakkabki aasta lõpuks täitmata maksetaotluste hulk kasvama.

Täitmata kulukohustuste ja aasta jaoks ette nähtud kulukohustuste vaheline suhtarv on hea näitaja, mille põhjal võrrelda eri programmide täitmata kulukohustuste osatähtsust nende rahastamispaketi. Näiteks aastase iseloomuga programmide ja meetmete puhul, nagu Erasmus või humanitaarabi, on täitmata kulukohustuste ja kulukohustuste suhtarv väiksem kui üks, mis tähendab, et suurem osa kulukohustusi makstakse aasta jooksul välja. Seevastu ühtekuuluvuspoliitika programmide puhul on täitmata kulukohustuste ja kulukohustuste suhtarv tavaliselt vahemikus 2,5–3 ning see on nii õigusaktides sätestatud automaatse kulukohustuste lahtisidumise tingimuse tõttu (nn „n+2” / „n+3” põhimõte, vt allpool punkti 4.1). Teatavate rubriigi 4 programmide puhul on see suhtarv veelgi kõrgem, kuna nende elluviimisega on seotud keerukas läbirääkimiste tsüklid. Komisjon võtab neid näitajaid maksetaotluste puhul arvesse.

3.3. Piiratud rahavood *versus* maksete assigneeringute puudujääk

Komisjoni rahavoog sõltub peamiselt omavahendeid käsitlevate eeskirjade kohaselt liikmesriikidelt saadavatest igakuistest summadest. Komisjon ei tohi ebapiisavate rahavoogude täiendamiseks raha juurde laenata. Piiratud rahavoogude tõttu võivad ELi fondidest toetusesaajatele tehtavates maksetes tekkida seega ajutised makseviivitused isegi juhul, kui asjaomase aasta eelarves on ette nähtud piisavalt heakskiidetud maksete assigneeringuid. Seda võib ette tulla eriti aasta alguses (näiteks Euroopa Põllumajanduse Tagatisfondi puhul), sest eelmise aasta lõpuks täitmata maksetaotluste summa ja uue aasta esimestel kuudel maksmisele kuuluvate taotluste summa võib kokku olla suurem kui omavahendid, mis komisjon saab maksimaalselt ühes kuus saada. Kui eelmise aasta kuhjunud maksetaotlused on likvideeritud ja komisjoni igakuised rahavood jätkuvad, ei ole piiratud rahavoog järgmistel kuudel enam nii pitsitav.

Piiratud rahavoogude probleemile lisandub aasta alguses maksete assigneeringute nappuse probleem, sest igakuised rahastamisnõuded põhinevad kehtivasse eelarvesse kirjendatud heaks kiidetud tuludel, mis on kindlaks määratud enne maksete assigneeringute suurendamiseks vastu võetavat paranduseelarvet (see kiidetakse tavaliselt heaks pigem aasta lõpus).

Sõltuvalt selle vastuvõtmise täpsest kuupäevast (kas enne või pärast asjaomase aasta 16. novembrit) võib aasta lõpus vastu võetud paranduseelarve kohaste täiendavate maksete assigneeringute katmiseks esitatav omavahendite kasutamise nõue tähendada, et kasutatav raha laekub alles järgmisel eelarveaastal ning see tähendab võimalikke probleeme paranduseelarvete täitmisega veel aasta lõpus.

3.4. Täitmata maksetaotluste kuhjumine aasta lõpus

Iga aasta lõppu koguneb hulk täitmata maksetaotlusi, mille esitajaks on ELi vahenditest toetust saavad isikud ja mis tuleb kindlaks määratud tähtaja jooksul (tavaliselt vähem kui kaks kuud) tasuda, kuid mis on veel välja maksmata¹ ühel järgmistest põhjustest:

- a) Maksete edasilükkamine või peatamine: teatavatele toetusesaajatele või programmidele maksete tegemine on edasi lükatud või peatatud. Maksete edasilükkamine on tavaliselt lühiajaline meede, millega komisjon viivitab makse tegemisega, kuni saab puuduva teabe või toimub juhtimis- ja kontrollisüsteemi kontroll.
- b) Ajastus: maksetaotlused on täitmata, sest need esitati aasta viimastel päevadel, mistõttu neid ei jõutud enne aasta lõppu käsitleda.
- c) Assigneeringute nappus: maksetaotlused on täitmata, sest heakskiidetud maksete assigneeringud asjaomasel eelarvereal on ära kasutatud.

Teatavat hulka täitmata maksetaotlusi peetakse normaalseks (vt punkte a ja b). Täitmata maksetaotluste liigne kuhjumine (peamiselt ühtekuuluvuspoliitika valdkonnas) seondub maksete assigneeringute nappusega (punkt c), kuid rolli mängib ka rahavoogude piiratus aasta algul (vt eespool punkti 3.3). Ühtekuuluvuspoliitika probleemi käsitletakse põhjalikumalt punktis 4.

¹ Täitmata kulukohustuste mõiste ei hõlma käesoleva dokumendi tähenduses selliseid maksmata summasid, mis tulenevad eelmaksete määra vähendamisest allapoole juriidilist/tavapärasest miinimumi, paljude programmide puhul on eelmaksete määra 2014. aastal aga juba vähendatud (ja mõnedel juhtudel juba 2013. aastal), et maksed hilisemasse aega edasi lükata.

4. Alamrubriik 1b: MUUTUSED TÄITMATA MAKSETAOTLUSTE SUMMAS JA PROGNOOSID

Käesolevas peatükis vaadeldakse ühtekuuluvuspoliitikat (alamrubriik 1b). Kõigepealt kirjeldatakse struktuurifondide üldisi omadusi ja selgitatakse, kuidas konkreetsed varasemad sündmused või seosed õigusaktidega viisid praeguse raske olukorrani. Seejärel uuritakse, kuidas määratleda, milline on täitmata maksetaotluste nn normaalne seis, ja esitatakse üksikasjalik analüüs olukorra kohta 2014. aasta lõpu seisuga.

4.1. Struktuurifondide rakendamine aastatel 2007–2013

Struktuurifondid 2007–2013: põhitunnused

Alamrubriigist 1b rahastatavad projektid viiakse ellu rakenduskavadena. Rakenduskavade kohta teevad ettepanekud liikmesriigid, komisjon arutab need läbi ja võtab need programmitöö perioodi algul kogu perioodi jaoks vastu. Iga rakenduskava eelarvet täidetakse koostöös liikmesriikidega ja seda rakendatakse üksikprojektidena. See tähendab, et rahalisi vahendeid kasutavad liikmesriigid. Komisjon osaleb järelevalvekomiteedes, kus tal on nõuandev roll projektide valikul, ja jälgib projektide rakendamist iga-aastaste rakendusaruannete kaudu.

Programme kaasrahastatakse ELi eelarvest; see tähendab, et komisjon ei maksa kinni kõiki programmi kulusid. Liikmesriigid peavad leidma vahendid, et programmide kuludest osa kinni maksta.

Kui programm on vastu võetud, on Euroopa Liit võtnud endale kogu perioodiks õigusliku kohustuse. Aastatel 2007–2013 sidus komisjon assigneeringud kulukohustustega automaatselt igal aastal enne aprilli lõppu, võttes aluseks programmi rahastamiskava ja mitte programmi projektide tegeliku rakendamise. Kuna ELi maksed ei tohi kunagi ELi eelarve kulukohustusi ületada, on kulud rahastamiskõlblikud perioodi algusest (st isegi enne programmi vastuvõtmist) kuni rahastamiskõlblikkuse perioodi lõpuni.

Pärast programmide heakskiitmist teeb komisjon eelmaksed. Need maksed tehakse liikmesriigile automaatselt ja jäävad tema käsutusse kuni programmide lõpetamisel toimuva arvelduseni.

Projektide rakendamise ajal esitavad liikmesriigid oma sertifitseerimisasutuse kaudu vahemaksete taotlusi. Komisjon teeb taotluste põhjal makseid kehtiva kaasrahastamise määra alusel ja tingimusel, et ei ole tehtud otsust maksete edasilükkamise või peatamise kohta.

See mehhanism toimib seni, kuni komisjoni tehtud eelmaksed programmile ja liikmesriikide esitatud vahemaksete taotlused ei ületa 95 % programmile eraldatavast kogusummast. Kui jõutakse selle ülemmäärani, võivad liikmesriigid oma maksetaotlusi edasi saata, kuid neid kasutatakse järelejäänud eelmaksete tasaarvestuseks. Ülejäänud arveldatakse programmi lõpetamisel. Liikmesriigid peavad põhjendama rahastamiskõlblikke kulusid, mille rahastamiseks on perioodi algul tehtud eelmakseid, ja summat, mida hoitakse kinni programmi lõpetamiseni (5 % kogusummast).

Pärast rahastamiskõlblikkuse perioodi lõppu nähakse ette 15 kuu pikkune ajavahemik programmi lõpetamise dokumentide koostamiseks ja komisjonile esitamiseks ning lõppmakse taotlemiseks. Enne lõppmakse tegemist uurib komisjon lõpetamisdokumente (st lõpetamise deklaratsiooni, rakendamise lõpparuannet ja

lõppmakse taotlust). Arvestades, et neid dokumente oodatakse 31. märtsiks 2017, tehakse otsus lõpetamise (ja sellega seotud lõppmaksete) kohta ajavahemikul 2017–2019.

Vastavalt otsusele kasutatakse 5 % summast, mis lõpetamise tarvis kõrvale oli pandud, veel täitmata maksetaotluste täitmiseks. Võib ka juhtuda, et komisjon ei maksa programmi lõpetamisel kogu summat välja. Väljamaksmata summa assigneeringud vabastatakse. Kui korrigeeringud ületavad 5 %, nõuab komisjon põhjendamatult makstud summa tagasi.

N+2 / n+3 reegel

N+2 / n+3 reegel kehtestati esimest korda programmitöö perioodiks 2000–2006. Reegel näeb ette, et n aastal tehtud kulukohustused tuleb katta samas summas eelmaksete ja vahemaksete taotlustega enne 31. detsembrit aastal n+2 (n+2 reegel). Näiteks 2012. aastal võetud kulukohustused peavad olema täielikult kaetud maksetaotlustega 31. detsembriks 2014. Katmata assigneeringud vabastatakse, mis tähendab, et liikmesriik kaotab need. Struktuurifondide kogu eksisteerimise vältel ei ole praeguseeni veel siiski olulisi n+2 / n+3 assigneeringute vabastamisi eriti tehtud.

Reegli eesmärk on tagada finantsdistsipliin ELi vahendite haldamisel. Kuna kulukohustused võetakse programmi heakskiitmise järel automaatselt, kohustab see reegel liikmesriike rakendama projekte dünaamiliselt ja vältima probleeme päris tsükli lõpus. Reegli olemasolu võimaldab ka maksete sujuvamat tegemist, sest liikmesriike kohustatakse esitama maksetaotlusi korrapäraselt. Samas, nagu selgitatakse järgmises peatükis, on selle reegli lõdvendamine, eelkõige pärast finantskriisi puhkemist 2008. aastal, selle regulatiivset mõju kahandanud.

See reegel on üks maksetaotluste aasta lõppu kuhjumist põhjustav tegur: liikmesriigid peavad saatma oma maksetaotlused enne 31. detsembri südaööd, kasutades selleks spetsiifilist IT-süsteemi. Kuigi neilt nõutakse taotluste korrapäraselt saatmist kogu aasta jooksul¹, näitavad kogemused, et paljud ootavad viimaste nädalateni ja saavad siis korraga taotlused suurtele summadele.

4.2. Maksetaotluste esitamine programmitöö perioodil 2007–2013

Maksetsiikli peamised mõjutajad

Perioodi algul tehakse küllaltki suuri eelmakseid, millele järgnevad aastad, mil vahemaksed on suhteliselt väikesed, sest toimub programmide struktuuri ülesehitus ja projekte alles hakatakse ellu viima. Kuna N+2/N+3 reegel hakkab mõju avaldama kõige varem programmitöö perioodi kolmanda aastal lõpul, puudub raamistiku algul surve taotluste esitamiseks. Peale selle katavad eelmaksed ikka veel suure osa programmitöö perioodi algul võetud kulukohustustest. Umbes 2–3 aastat enne programmitöö perioodi lõppu hakkab vahemaksete iga-aastane summa tõusma, sest programmid hakkavad lõpule jõudma ja maksetaotlusi esitatakse järjest rohkem. Maksimum saavutatakse perioodi lõpul / uue programmitöö perioodil algul, millele järgneb langus peaaegu nullini järgnevatel aastatel, kui programmidega on jõutud 95 % ülemmäärani. Nagu eespool mainitud, tehakse lõppmaksed ühe kuni kolme aastal jooksul pärast rahastamiskõlblikkuse perioodi lõppu.

Erandid

Vahemaksete tsüklilist iseloomu võimendasid programmitöö perioodil 2007–2013 kolm õigusraamistikus toimunud muutust:

¹ Määruse (EÜ) nr 1083/2006 artikkel 87: „... vahemaksete nõuded rühmitatakse ja edastatakse komisjonile võimaluse korral kolm korda aastas”.

1. Üleminek n+3 reeglilt n+2 reeglile. Mitmeaastase finantsraamistiku 2007–2013 kehtestamisel saavutatud üldise kompromissi kohaselt pidid uued liikmesriigid ning Kreeka ja Portugal järgima aastatel 2007–2010 kulukohustuste osade suhtes n+3 reeglit ja hiljem kuni perioodi lõpuni n+2 reeglit. See tähendab, et nendel liikmesriikidel oli 2013. aasta lõpuks vaja katta kaks kulukohustuste osa: 2010. aasta osa ja 2011. aasta osa. Liikmesriigid ei oodanud muidugi programmide elluviimise ja maksetaotluste esitamisega kuni assigneeringute vabastamise tähtajani, mistõttu maksetaotlusi ei olnud 2013. aastal topeltkoguses. Samas mõjutas see reegel tugevalt 2013. aasta tippkoormust, mille tulemuseks oli ülekanduv mõju järgmistele aastatele ja suur täitmata maksetaotluste kuhjumine.
2. Liikmesriikidelt nõuti, et nad viiksid rahaliste vahendite kontrollisüsteemide osas läbi vastavuskontrolli. Vastavuskontrolli tulemused pidi heaks kiitma komisjon. Vahemaksete taotlusi võis esitada, kuid komisjon täitis need ainult siis, kui oli vastavuskontrolli heaks kiitnud. Kuna enamik programme kiideti heaks 2007. aastal, viibis maksetaotluste esitamine (või vähemalt nende hüvitamine komisjoni poolt) ning 2008. aastal ei tehtud peaaegu ühtegi vahemakset.
3. Finantskriisiga seoses nõudsid liikmesriigid tungivalt, et 2007. aasta kulukohustuste osa suhtes n+2 / n+3 reeglit ei kohaldataks. Komisjon oli sellega nõus, kuid selle asemel, et lükata 2007. aasta osa assigneeringute vabastamise tähtaeg edasi ühe aasta võrra, lõdvendati n+2 / n+3 reeglit nõukogus ühehäälselt veelgi ja 2007. aasta osaga seotud kohustused jagati kuueks kuuendikuks kogu perioodi peale. See nn Kreeka reegel võimaldas esitada vähem maksetaotlusi perioodi algul, mida tasakaalustas suurem maksetaotluse hulk perioodi lõpul.

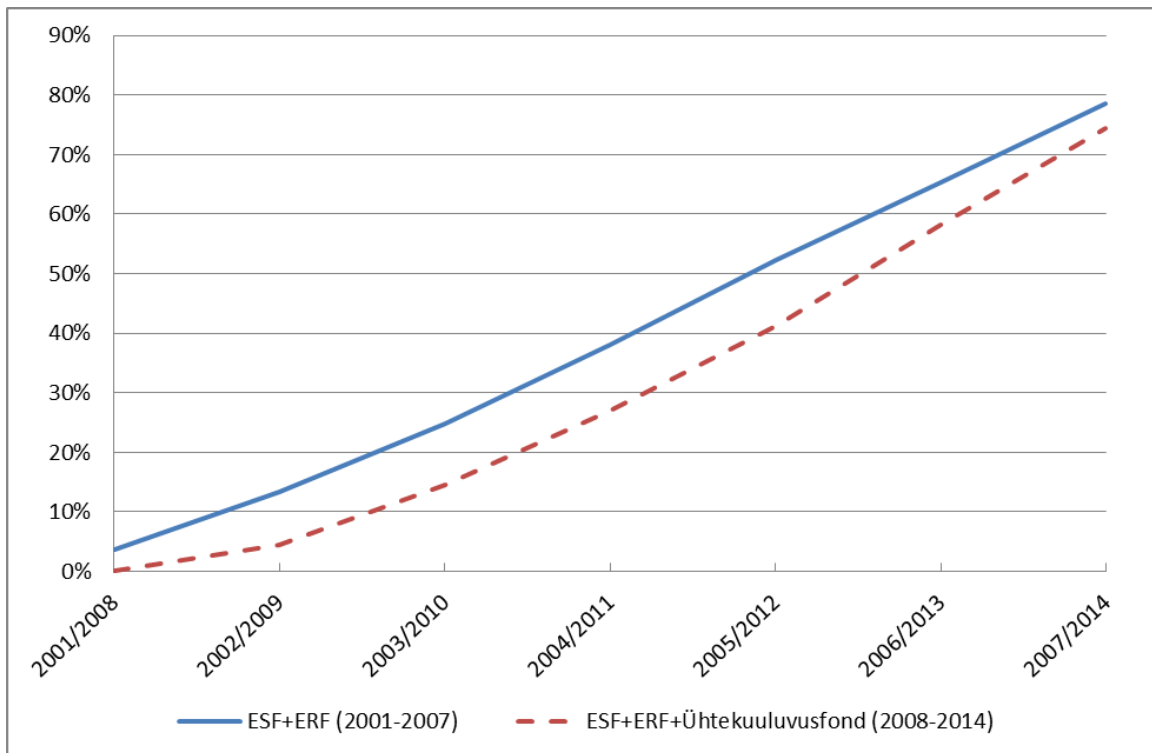
Lisaks sellele pikendati kriisiga seoses ka 2000.–2006. aasta programmide kulude rahastamiskõlblikkuse aega 2008. aasta lõpust kuni 2009. aastani (muutes selleks komisjoni otsust, millega programm heaks kiideti) ning seetõttu jätkasid liikmesriigid 2000.–2006. aasta programmide elluviimist. Sellest tingitult viibis 2007.–2013. aasta programmide rakendamine ja sellega seotud 2007.–2013. aasta vahemaksete taotluste esitamine.

2000.–2006. aasta programmide võrdlus 2007.–2013. aasta programmidega

2007.–2013. aasta programmitöö perioodil mindi n+3 reeglilt n+2 reeglile üle neljanda aasta lõpus, 2000.–2006. aasta programmitöö perioodil oli aga kasutusel vaid N+2 reegel, olgugi et seda kohandati mõnevõrra 2004. aastal 10 uue liikmesriigi liiduga ühinemise tõttu.

Allpool oleval joonisel võrreldakse perioodi 2000–2006 vahemaksete kogusummat, mis tasuti aastatel 2001–2007 protsendina kogu rahastamispaketist, perioodi 2007–2013 vahemaksete kogusummaga, mis tasuti aastatel 2008–2014, jällegi protsendina kogu rahastamispaketist.

Joonis 1: Vahemaksete tegemine aastate kaupa (üheaastase nihkega) perioodil 2000–2006 (EU-15) ja perioodil 2007–2013 (% rahastamispaketist, v.a eelmaksed)

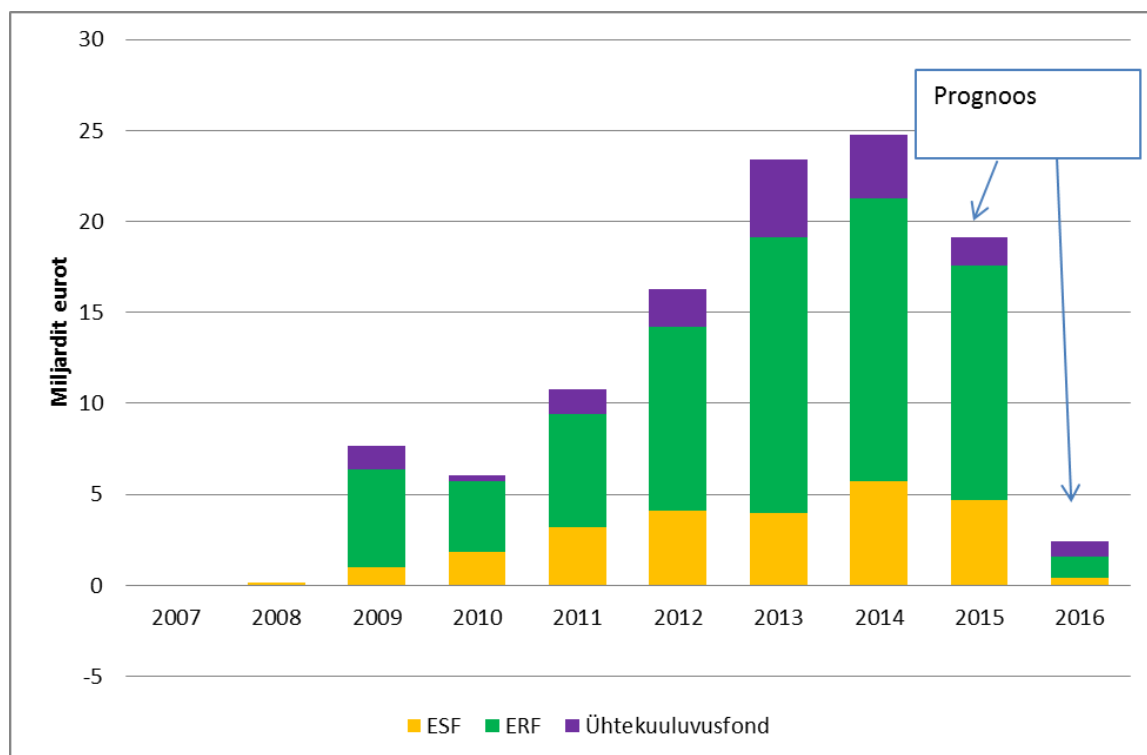
Jooniselt nähtub, et maksete kogusumma perioodi 2007–2013 programmidele jäi pidevalt alla perioodi 2000–2006 taset, olgugi et perioodi lõpupoole jõuti sellele järele. Selline pidev viivitus 2007.–2013. aasta programmide puhul on tingitud eespool kirjeldatud tegurite koosmõjust. Sellega on seletatav ka maksete assigneeringute alatäitmine ja maksete ülemmäär perioodi alguses, kuna ülemmäära määramisel oli eeskujuks võetud 2000.–2006. aasta programmide maksete tegemine.

Hiljem aga, kui maksetaotlusi hakati rohkem esitama, piiras maksete tegemist tugevalt heakskiidetud maksete assigneeringute hulk ja/või maksete ülemmäär, mis omakorda tekitas täitmata maksetaotluste kuhjumise.

Täitmata maksetaotluste kuhjumine aastatel 2007–2014

Allpool oleval joonisel¹ on näha muutused programmitöö perioodi 2007–2013 täitmata maksetaotluste summas perioodil 2007–2016.

Joonis 2: Ühtekuuluvuspoliitika programmid 2007–2013: muutused täitmata maksetaotluste summas aasta lõpul (miljardites eurodes)

Jooniselt nähtub, et 2007.–2013. aasta programmide täitmata maksetaotluste summa hakkas tõusma 2011. aastal, jõudes 11 miljardi euroni, samas kui haripunkt saabus 2014. aastal – 24,7 miljardit eurot. Nagu allpool selgitatud, näitavad prognoosid veelgi suuremat täitmata maksetaotluste summat 2015. aasta lõpuks, enne kui olukord 2016. aasta lõpuks normaliseerub ja maksetaotluste hulk kontrolli alla saadakse.

4.3. Täitmata maksetaotluste komponendid ja liigid

Komisjon saab struktuurifondide kohta aasta jooksul järgmisi maksetaotlusi:

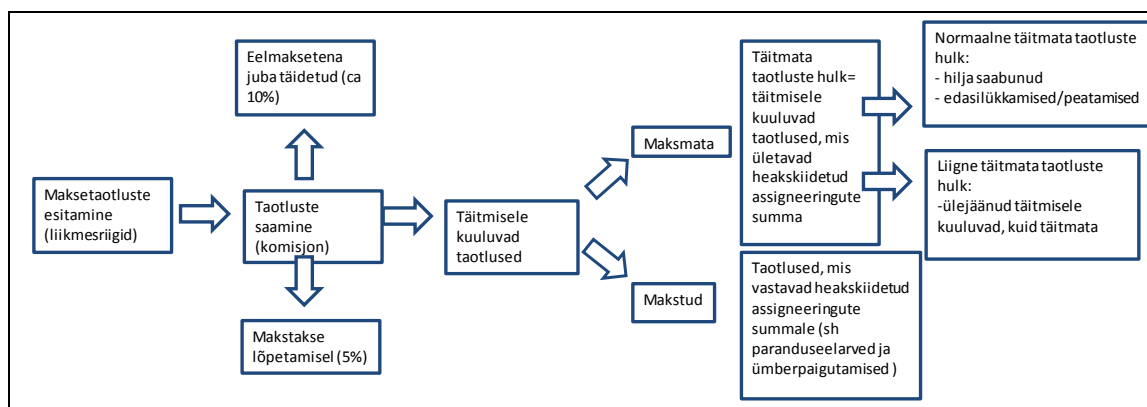
- Rahastamiskõlblikud maksetaotlused, mis aasta jooksul kaetakse maksetega.
- Maksetaotlused, mis on juba programmitöö perioodi algul kaetud eelmaksetega ja mille suhtes seega edasisi makseid ei tehta.
- Maksetaotlused, mida saab tasuda alles programmide lõpetamise järgselt, peavad ootama, kuni komisjon ja makse saaja on lõpetamise suhtes kokkuleppele jõudnud.
- Maksetaotlused, mis on täitmata, sest need esitati aasta kõige viimastel päevadel, mistõttu neid ei jõutud enne aasta lõppu käsitleda.
- Maksetaotlused, mille täitmine on teatavate makse saajate suhtes edasi lükatud / peatatud. Maksete peatamine või edasilükkamine on tavaliselt lühiajaline meede, millega komisjon viivitab makse tegemisega, kuni saab puuduva teabe või toimub juhtimis- ja kontrollisüsteemi kontroll.

¹ Identne kokkuvõttes toodud joonisega.

f) Täitmata maksetaotlused aasta lõpul, sest heakskiidetud maksete assigneeringud asjaomasel eelarvereval olid ära kasutatud.

Viimased neli kategooriat (c–f) on täitmata maksetaotlused aasta lõpul, aga täitmata maksetaotlused hõlmavad ka selliseid täitmata maksetaotlusi, mille põhjuseks on d, e või f. Teatav arv täitmata maksetaotlusi aasta lõpul loetakse nõ normaalseks, kui selle põhjuseks on d ja e. Täitmata maksetaotluste nn liigne kuhjumine hõlmab täitmata maksetaotlusi põhjusel f.

Alljärgneval joonisel esitatakse alamrubriigi 1b maksetaotluste vood alates liikmesriikide poolsest esitamisest kuni kindlakstegemiseni, et need on täitmisele kuuluvad taotlused, ning täitmata maksetaotluste nõ normaalne hulk ja liigne kuhjumine.

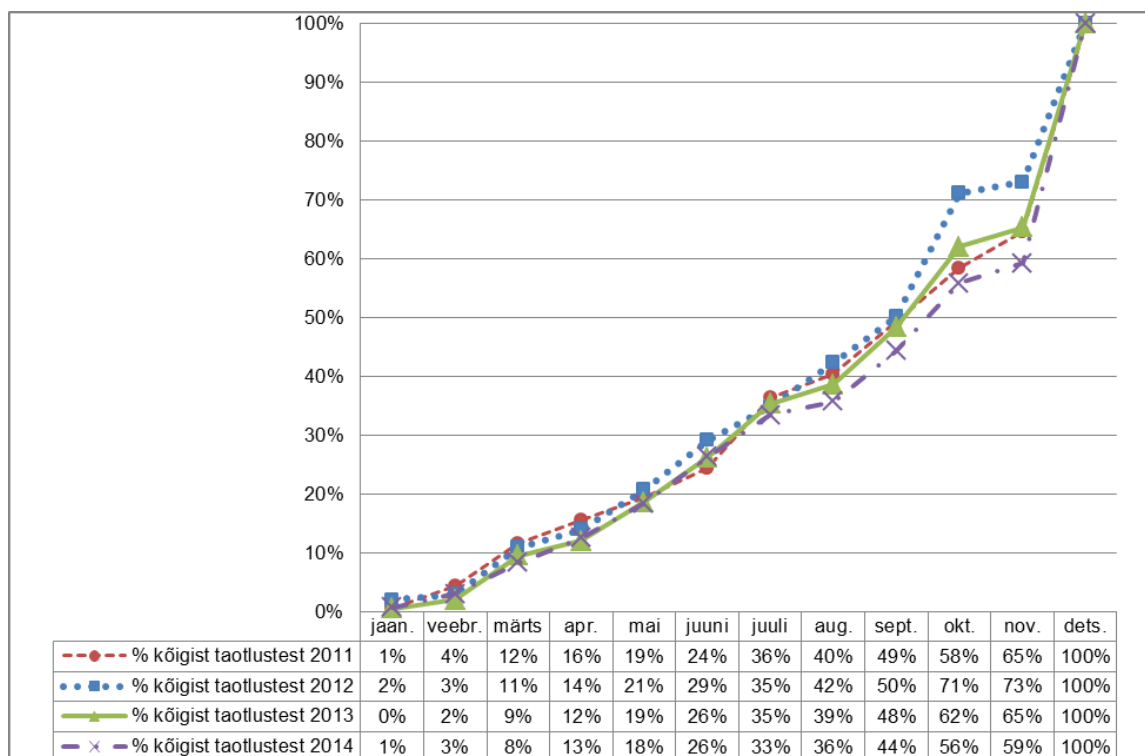
Taotluste kuhjumine aasta lõpul ja täitmise aeg

Liikmesriigid saatsid perioodil 2011–2014 igas detsembrikuus väga palju maksetaotlusi, kokku 27–35 % kõikidest aasta maksetaotlustest. Komisjon peab iga saadud maksetaotlust enne selle täitmist kontrollima. Mida suurem on aasta viimastel nädalatel saadud maksetaotluste arv, seda suurem on oht, et neid ei jõuta enne aasta lõppu hüvitada.

Seepärast innustab komisjon liikmesriike saatma oma maksetaotlusi korrapärasemalt kogu aasta jooksul.

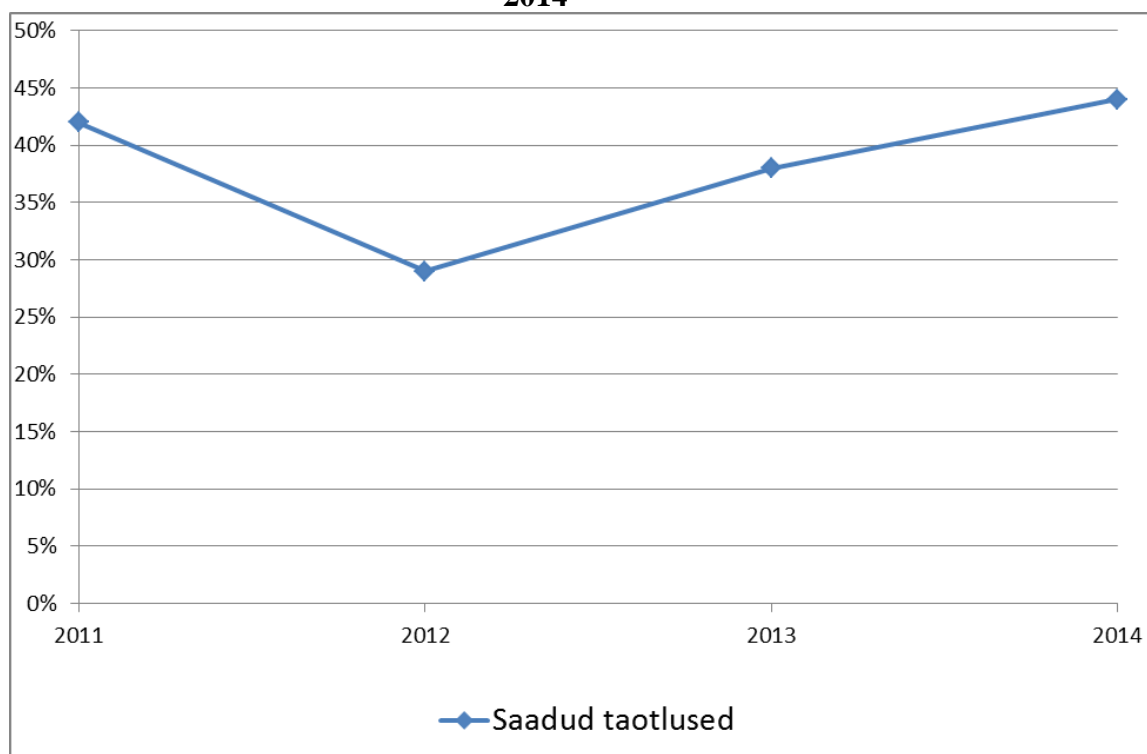
Allpool oleval joonisel on näha 2007.–2013. aasta programmide kohta saadetud maksetaotluste arv aastatel 2011–2014.

Joonis 3a: Perioodi 2007–2013 vahetaotluste esitamine kuude kaupa (protsent koguarvust)

Jooniselt on selgelt näha, et aasta lõpus toimub väga suur esitatavate maksetaotluste arvu suurenemine.

Joonis 3b: Aasta kahel viimasel kuul esitatud maksetaotluste kuhjumine (protsent novembris ja detsembris) aastatel 2011–2014

Joonistelt ilmneb, et n+2 reegli kasvava surve tõttu hakkas iga aasta lõppedes

laekuma järjest rohkem maksetaotlusi. N+3 reegli kaotamine 2013. aastal tähendas seda, et kõik liikmesriigid peale Rumeenia, Slovakkia ja Horvaatia pidid järgima n+2 reeglit. Sellel oli väga suur mõju tol aastal saadud maksetaotluste hulga. Liiga hilja saabunud taotluste arv, mida samal aastal enam tasuda ei jõutud, sõltus aasta jooksul saabunud taotluste koguarvust ja nende laekumisest aasta jooksul.

Edasilükkamise ja peatamise mõju

Komisjon kasutab enne liikmesriikidele maksete tegemist, juhul kui ta on teadlik võimalikest puudustest, ELi eelarve kaitsmiseks mitmeid ennetavaid mehhanisme. Need mehhanismid on eriti kasulikud liikmesriikide kontrollisüsteemide parandamiseks, vähendades seeläbi edasiste finantskorrektsioonide tegemise vajadust komisjoni poolt.

Sellest tulenevalt ei järgne mitte kõikidele maksetaotlustele kohe makse tegemine, vaid komisjon võib olla selle edasi lükanud või peatanud, kuni kontrollisüsteemid on parandatud. Kuigi enamikku sellistest taotlustest ei lükata lõppkokkuvõttes tagasi, ei saa neid ka kohe hüvitada. Vastavalt määrusele¹ võib komisjon:

- 2007.–2013. aasta programmide maksetähtaja maksimaalselt kuue kuu võrra **edasi lükata**, kui tõendid näitavad, et asjaomaste liikmesriikide juhtimis- ja kontrollisüsteemide toimimises on tõsiseid puudusi; või kui komisjoni talitused peavad läbi viima täiendava kontrolli teabe põhjal, et tõendatud kuluaruandes esitatud kulud on seotud tõsise eeskirjade eiramisega, mida ei ole kõrvaldatud;
- **peatada** liikmesriigile kõik 2007.–2013. aasta programmide vahemaksed või osa nendest, kui programmi juhtimis- ja kontrollisüsteemis on tõendite põhjal tõsiseid puudusi ja liikmesriik ei ole võtnud vajalikke parandusmeetmeid; või kui tõendatud kuluaruandes sisalduvad kulud on seotud tõsise eeskirjade eiramisega, mida ei ole kõrvaldatud; või kui liikmesriik rikub tõsiselt oma juhtimis- ja kontrollialaseid kohustusi. Kui liikmesriik nõutud meetet ei võta, võib komisjon teha finantskorrektsiooni.

Nn normaalse täitmata maksetaotluste hulga hindamine

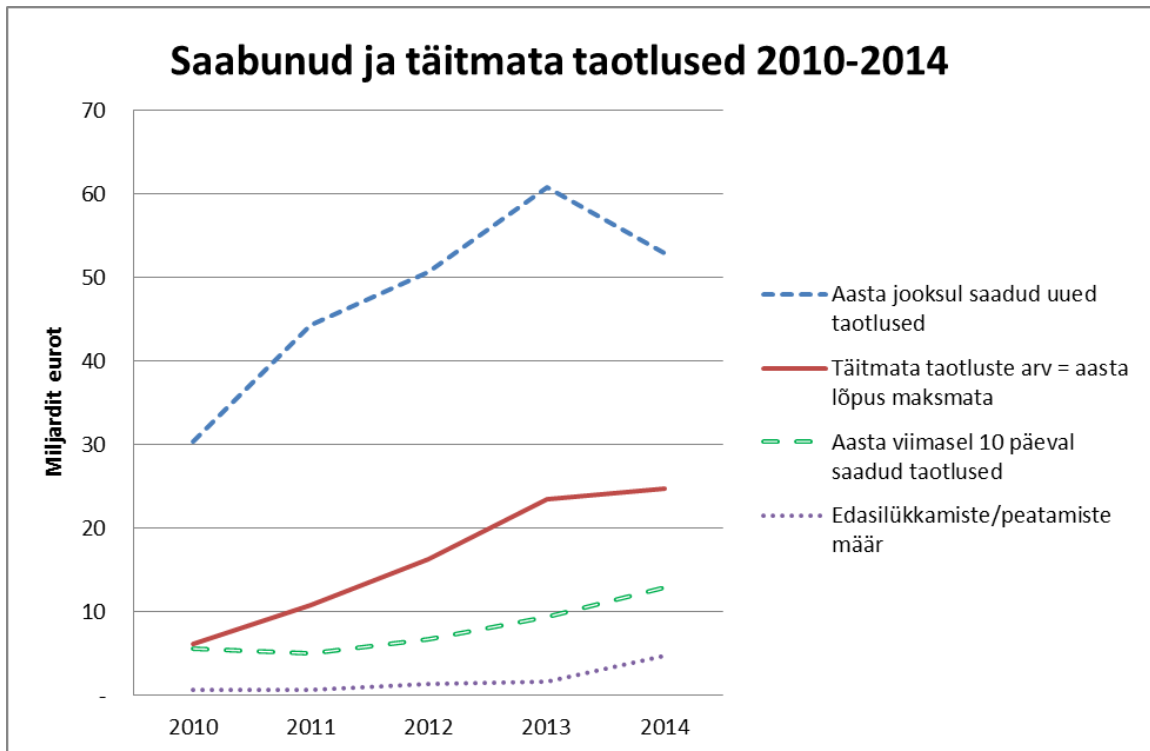
Nagu eespool selgitatud, koosneb nn normaalne täitmata taotluste arv kõikidest edasilükatud või peatatud taotlustest ja taotlustest, mis saabuvad nii aasta lõpus, et neid enam samal aastal täita ei jõuta. Liiga hilja saabunuteks võib pidada aasta viimasel kümnel kalendripäeval saabunud taotlusi, sest komisjonil peab olema piisav kindlustunne, et ta suudab kõik eelarves olevad assigneeringud täielikult ära kasutada. Samas kuuluvad ka mõned edasilükatud või peatatud taotlused liiga hilja saabunud taotluste hulka ja neid ei tohiks arvestada topelt.

Niisiis kasvab nn normaalne täitmata maksetaotluste hulk koos aasta jooksul saabuvate taotlustega ja taotluste aasta viimastel päevadel kuhjumisega.

Perioodi 2010–2014 kohta saab allpool olevalt jooniselt ülevaate saabunud maksetaotluste, aasta lõpus täitmata maksetaotluste ning täitmiseks liiga hilja saabunud või peatatud maksetaotluste arvu kohta.

¹ Määrus (EÜ) nr 1083/2006 (programmitöö perioodi 2007–2013 kohta), vastavalt artiklid 91 ja 92.

Joonis 4. Alamrubriik 1b: Taotlused, täitmata maksetaotlused, peatamised 2010–2014

Viimasel kolmel aastal (2012–2014) moodustas nn normaalne täitmata maksetaotluste arv (st aasta viimasel kümnel päeval saabunud taotlused ning edasilükatud või peatatud taotlused, isegi kui need saadi enne viimast kümnet päeva) hinnanguliselt umbes poole iga aasta lõpuks tekkinud kõigi täitmata taotluste summast. Teine pool oli seotud eelarves heakskiidetud maksete assigneeringute vähesusega, mis tekitas nn lumepalliefekti¹.

Kuna 2015. ja 2016. aastaks oodatakse vähem taotlusi ja edasilükatud/peatatud maksetaotluste arvu vähenemist ning n+2 reeglist tingitud surve peaks 2015. aasta lõpuks vähenema², siis eeldatavasti väheneb järsult ka täitmata maksetaotluste hulk.

¹ Piiratud rahavoogude tõttu aasta esimestel kuudel (vt punkti 3.3) võib juhtuda, et osa täitmata taotlustest ei ole võimalik eeskirjadega ettenähtud tähtaegadeks aasta algul täita.

² Välja arvatud Horvaatia, Rumeenia ja Slovakkia puhul.

4.4. 2007.–2013. aasta maksetega (taotlustega) seotud väljavaated 2015. ja 2016. aastal

Hinnang 2015. ja 2016. aasta kohta vastavalt liikmesriikide prognoosidele

2007.–2013. aasta fonde käsitlevas määruses¹ nõutakse, et liikmesriigid saadaksid hiljemalt n aasta 30. aprilliks komisjonile n aasta ja n+1 aasta vahemaksete võimalike taotluste prognoosi. Liikmesriigid on viimastel aastatel nõustunud seda teavet ajakohastama N aasta septembris, et hinnata täpsemalt täitmata maksetaotluste suurenevat hulka ja aasta viimastel kuudel esitatavate maksetaotluste märkimisväärset kuhjumist.

Uues, 2014.–2020. aasta fonde käsitlevas määruses² nõutakse aga, et liikmesriigid saadaksid oma vahemaksete võimalike taotluste prognoosi n ja n+1 aasta kohta n aasta 31. jaanuariks (koos ajakohastamisega 31. juuliks). Liikmesriigid on seda uut tähtaega kohaldanud vabatahtlikult 2015. aastal 2007.–2013. aasta programmide osas komisjoni palvel, mis kinnitati 2014. aasta detsembris. Vastavalt teabele, mille komisjon sai 3. märtsiks 2015, esitavad liikmesriigid 2015. aastal (nii täitmisele kuuluvaid kui ka mittekuuluvaid) maksetaotlusi hinnanguliselt umbes 48 miljardi euro suuruses summas ja 2016. aastal umbes 18 miljardi euro suuruses summas³.

Nagu eespool selgitatud, ei järgne kõigile maksetaotlustele kohe makse tegemine, sest vaja on võtta arvesse maksete tegemise 95 %-list ülemmäära, mis on sätestatud määruse (EÜ) nr 1083/2006⁴ artiklis 79. Kuna järjest rohkem programme jõuab 95 % ülemmäärani, muutub see korrigeerimine 2015. aastal ja sellele järgnevatel aastatel järjest olulisemaks. Sellest järelduvalt on hinnanguliselt täidetavate taotluste tegelik summa väiksem kui liikmesriikide prognoos, sest taotlused, mis ületavad 95 % ülemmäära, täidetakse alles programmi lõpetamisel. Nimetatud ülemmääraga seotud prognooside põhjal eeldab komisjon, et 2015. aastal esitatakse täitmisele kuuluvaid maksetaotlusi kokku umbes 35 miljardi euro suuruses summas. 2016. aasta kohta on praegune prognoos umbes 3 miljardit eurot. See 2016. aasta summa muutub täpsemaks (ja võib-olla ka veidi suuremaks), kui liikmesriigid on esitanud puuduvad andmed või muudavad mõne programmi kohta edastatud andmeid.

2. lisa tuuakse liikmesriikide 2015. ja 2016. aastal esitatavate Ühtekuuluvusfondi 2007–2013 programmide maksetaotluste prognooside kohta ära täpsemad andmed.

-
- ¹ Nõukogu 11. juuli 2006. aasta määruse (EÜ) nr 1083/2006 (millega nähakse ette üldsätted Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfondi ja Ühtekuuluvusfondi kohta ning tunnistatakse kehtetuks määrus (EÜ) nr 1260/1999) artikkel 76 (ELT L 210, 31.7.2006, lk 25).
- ² Euroopa Parlamendi ja nõukogu 17. detsembri 2013. aasta määruse (EL) nr 1303/2013 (millega kehtestatakse ühissätted Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfondi, Ühtekuuluvusfondi, Euroopa Maaelu Arengu Euroopa Põllumajandusfondi ning Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi kohta, nähakse ette üldsätted Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfondi, Ühtekuuluvusfondi ja Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi kohta ning tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrus (EÜ) nr 1083/2006) artikkel 112 (ELT L 347, 20.12.2013, lk 320).
- ³ Liikmesriikide poolt 2015. aasta jaanuaris esitatud prognoosid ei hõlmanud kõiki programme. Nende puhul kasutas komisjon eelneva aasta septembris saadud prognoose. 2016. aasta puhul ei ole niisugune tuletamine liikmesriikide puuduvate prognooside osas võimalik, sest 2014. aasta septembris esitatud prognoosid hõlmasid ainult 2014. ja 2015. aastat (2016. aastat veel mitte). See tähendab, et 2016. aasta prognoos hõlmab üksneid neid rakenduskavasid, mille kohta liikmesriigid on teabe esitanud, ja seda tuleb võib-olla suurendada, kui saabub puuduv teave.
- ⁴ Nõukogu määruse (EÜ) nr 1083/2006 artiklis 79 sätestatakse, et eel- ja vahefinantseerimise kumulatiivne tildkogus ei ületa 95 % fondide seitsmeaastasest toetusest rakenduskavale ning ülejäänud 5 % makstakse alles rakenduskava lõpetamisel.

Täitmisel põhinev komisjoni prognoos

2014. aasta lõpus oli tehtud eelmaksete ja vahemaksete kogusumma 266,1 miljardit eurot. Ühtekuuluvuspoliitika 2007–2013 programmide kogu rahastamispakett oli 347,3 miljardit eurot. Võttes arvesse juba vabastatud assigneeringuid ja ohtu, et n+2 / n+3 reegli rakendamisega 2014. aasta lõpul tuleb veel assigneeringuid vabastada, kuigi see ootab alles kinnitamist (kokku maksimaalselt umbes 0,9 miljardit eurot alates perioodi algusest), on maksmata veel maksimaalselt umbes 80,3 miljardit eurot. Samas makstakse 5 % iga programmi summast alles kava lõpetamisel (17,3 miljardit eurot).

Seega on 2015. aastal või sellele järgnevatel aastatel veel täitmisele kuuluvaid vahemaksete taotlusi hinnanguliselt 63 miljardi euro väärtuses ehk 18 % kogu rahastamispaketist, mis sisaldab ka täitmata maksetaotlusi 2014. aasta lõpu seisuga (24,7 miljardit eurot). Maksimaalne täitmisele kuuluvate uute, 2015. aastal või sellele järgnevatel aastatel enne programmide lõpetamist esitatavate maksetaotluste summa on 38,3 miljardit eurot. Kui 2015. aastal saadakse maksetaotlusi kuni 35 miljardi euro väärtuses, siis ülejäänud maksetaotlused (kuni 3,5 miljardit eurot) laekuvad 2016. aastal.

Hinnanguline täitmata maksetaotluste summa 2015. aasta lõpul vastavalt liikmesriikide korrigeeritud prognoosidele

2015. aasta eelarves on maksete assigneeringute heakskiidetud summa 39,5 miljardit eurot. See summa katab nii 2015. aasta eelse täitmata maksetaotluste summa (24,7 miljardit eurot) kui ka uued taotlused (hinnanguliselt 35 miljardit eurot). Seega ulatub täitmata maksetaotluste summa 2015. aasta lõpul hinnanguliselt 20 miljardi euroni, millest vähemalt pool ehk umbes 10 miljardit eurot kujutab endast nn liigset täitmata taotluste kuhjumist.

(miljardit eurot)

Täitmata maksetaotlused 2014. aasta lõpul (kohandatud)	Liikmesriikide prognoosid 2015. aasta taotluste kohta, mida on korrigeeritud 95 %-lise ülemmääraga	2015. aasta eelarves heakskiidetud maksete assigneeringud	Täitmata maksetaotluste prognoos 2015. aasta lõpuks
24,7	~35	39,5	~20

4.5. 2016. aastal oodatavad maksetaotlused

Nagu eespool öeldud, peaks täitmata maksetaotluste summa 2015. aasta lõpul hinnanguliselt ulatuma 20 miljardi euroni, kui liikmesriikide prognoosid osutuvad täpseks. Lisaks oodatakse enne programmide lõpetamist täitmisele kuuluvaid maksetaotlusi veel 3,5 miljardi euro suuruses summas. Arvestades seda suhteliselt piiratud maksetaotluste arvu ja seda, et N+2 survet enam ei eksisteeri, ei ole põhjust eeldada, et suur osa nendest maksetaotlustest saabub nii hilja, et neid 2016. aastal enam täita ei jõuta.

Komisjon täpsustab oma taotlust 2016. aasta eelarveprojekti, arvestades täitmata maksetaotluste nn normaalset osa 2016. aasta lõpul. See nn normaalne täitmata maksetaotluste hulk – mis hõlmab väga hilja esitatud taotlusi ja edasilükkamisi/peatamisi – oleks võrreldes eelmiste aastatega siiski väga väike, sest 2016. aastal saabuvate uute taotluste arv on ka väga väike ja komisjon eeldab, et liikmesriigid kõrvaldavad puudused ja esitavad nõ puhtad taotlused. Summa suurusjärg peaks olema umbes 2 miljardit eurot. See nn normaalne täitmata taotluste summa 2016. aasta lõpul tuleb seega katta 2017. aasta eelarvest. Seepärast peaks

2016. aasta eelarves olema umbes 21,5 miljardit eurot.

4.6. Kokkuvõte maksetaotluste ja täitmata maksetaotluste arvestamiseks vajaliku teabe kohta

Järgnevas tabelis esitatakse ülevaatlikult programmi rahastamispaketti puudutav teave, 2015. aasta eelarves olemasolevate assigneeringute eeldatav kasutus ja 2016. aastal oodatavate maksetaotluste maksimaalne summa.

Täitmata vahemaksed 2015–2017 (miljardites eurodes)

Programmi rahastamispakett	(1)	347,3
- sellest kuni 2014. aasta lõpuni tehtud eelmaksed ja vahemaksed	(2)	266,1
- sellest lõpetamiseks reserveeritud osa (5 %) ja vabastatud assigneeringud	(3)	18,2
Tasumisele kuuluvate vahemaksete maksimaalne summa (2015–2017)	(4)=(1)-(2)-(3)	~63,0
- sellest täitmata maksetaotlused 2014. aasta lõpul	(5)	24,7
- sellest tasumisele kuuluvate vahemaksete maksimaalne summa (2015–2017)	(6)=(4)-(5)	38,3

Eelarveaasta 2015, miljardites eurodes

2015. aasta eelarveassigneeringud	(1)	39,5
- sellest täitmata maksetaotlused 2014. aasta lõpul	(2)	24,7
- sellest 2015. aasta prognoosid, mida on korrigeeritud 95 % ülemmääraga	(3)	~35
Eeldatav täitmata maksetaotluste summa 2015. aasta lõpul	(4)=(1)-(2)-(3)	~20

Eelarveaasta 2016, miljardites eurodes

Eeldatav täitmata maksetaotluste summa 2015. aasta lõpul	(1)	~20
Eeldatavalt 2016. aastal enne lõpetamist saabuvate ülejäänud maksetaotluste maksimaalne summa	(2)	~3,5
2016. aasta eelarvest kaetavate maksetaotluste maksimaalne summa	(3)=(1)+(2)	~23,5

4.7. Maksed lõpetamisel

Struktuurifondide lõpetamisel on oma maksete dünaamika. Iga liikmesriik saadab oma lõpetamise dokumendid programmide kaupa hiljemalt 31. märtsiks 2017. Komisjon teavitab liikmesriiki oma arvamusest lõpetamise deklaratsiooni sisu kohta viie kuu jooksul alates selle saabumisest, kui esialgses lõpetamise deklaratsioonis on esitatud kogu teave¹. Reeglina tehakse lõppmaksed alles pärast 2016. aastat. Lõppmaksedeks reserveeritud summa (5 % kogu assigneeringutest) on 17,3 miljardit eurot, kuid maksete määra mõjutab programmi rakendamise kvaliteet kogu perioodi jooksul. Kui ühtekuuluvuspoliitikas vabastatakse mõne lõppmakse assigneeringud, siis võib see makseteks vajalikku summat vähendada.

Prognooside tegemisel võib võtta võrdluseks perioodi 2000–2006, mil assigneeringute vabastamine lõppmakse tegemisel oli 2,6 % kogu Euroopa Sotsiaalfondi (ESF) rahastamispaketist ja 0,9 % kogu Euroopa Regionaalarengu

¹ Nõukogu 11. juuli 2006. aasta määruse (EÜ) nr 1083/2006 (millega nähakse ette üldsätted Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfondi ja Ühtekuuluvusfondi kohta ning tunnistatakse kehtetuks määrus (EÜ) nr 1260/1999) artikkel 89 (ELT L 210, 31.7.2006, lk 25).

Fondi (ERF) rahastamispaketist. ESFi puhul on siiski veel umbes 0,5 miljardi euro ulatuses täitmata kulukohustusi, mis on seotud eeskirjade eiramise problemaatiliste juhtumitega, ning komisjon prognoosib seetõttu, et lõplikuks assigneeringute vabastamise protsendiks lõpetamisel kujuneb selle fondi puhul 3 %. Komisjon ei välista, et vabastamised lõpetamisel võivad olla varasemast suuremad, nii et eespool toodud prognoosi tuleks pidada tagasihoidlikuks.

Lõpetamise taotlusi ei ole võetud arvesse nn normaalse täitmata maksetaotluste summa vähendamise analüüsis, sest enamik neist taotlustest täidetakse aastatel 2017–2019 või järgnevatel aastatel ning kindlasti ei järgne kõigile neile makset, sest põhjendamatult makstud summad nõutakse enne lõppmakse tegemist tagasi.

5. MUUD RUBRIIGID: PERIOODI 2007–2013 PROGRAMMIDE VÄLJAVAADE

5.1. Ülevaade

Punktis 4 analüüsiti üksikasjalikult ühtekuuluvuspoliitikat (alamrubriik 1b) ning käesolevas punktis käsitletakse olukorda muudes rubriikides, mille võib võtta kokku järgmiselt:

- Euroopa Põllumajanduse Tagatisfondi assigneeringud (rubriik 2) on liigendamata ja seega on maksed ja kulukohustused eelarvestatud samal tasandil; sellest tulenevalt ei ole aasta lõpu seisuga ka täitmata taotluste kuhjumist;
- Euroopa Maaelu Arengu Põllumajandusfondi, Euroopa Kalandusfondi (rubriik 2) ning varjupaiga-, rände-, välispiiri- ja julgeolekufondide (rubriik 3) eelarve täitmine toimub sarnaselt ühtekuuluvuspoliitikale koostöös liikmesriikidega; maaelu arengu osas siiani kuhjunud kohustusi ei ole, kuid muude fondide osas see nii ei ole;
- enamiku muude programmide (rubriigid 1a ja 4) eelarvet täidab komisjon; paljude selliste programmide suhtes on maksete puudujäägi tõttu kohaldatud leevendusmeetmeid, mille komisjon võttis kasutusele 2014. aastal (ja mõnel juhul juba 2013. aastal), mis ulatuvad eelrahastamise vähendamisest (mille puhul võeti nõuetekohaselt arvesse koostööpartnerite, rahastuse saajate ja toetuse saajate liiki ning majanduslikku usaldatavust) lõppmaksete või eelarvetoetuse maksete edasilükkamise, uute kohustuste võtmisest loobumise ning lepingute sõlmimisega viivitamiseni. Enamik neist leevendavatest meetmetest lükkab ainult väljamakseid edasi, sest kohustusi tuleb siiski täita.

Järgnevas tabelis on antud ülevaade rubriikide 1a ja 4 täitmata taotluste kuhjumisest. Rubriigi 4 osas on märgata selget suundumust täitmata taotluste suurema kuhjumise suunas ning 2014. aastal olid need viimaste aastate kõrgeimal tasemel, kuid alamrubriigi 1a osas ei ole areng nii selge.

Täitmata taotluste kuhjumine aasta lõpu seisuga (miljonites eurodes)

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Alamrubriik 1a	1 679	507	291	628	604	567	551	541
Rubriik 4	172	178	284	226	387	367	389	630

5.2. Rubriikide 2 ja 3 programmid, mille eelarve täitmine toimub koostöös liikmesriikidega

5.2.1. Rubriik 2

Euroopa Põllumajanduse Tagatisfond (EAGF)

Euroopa Põllumajanduse Tagatisfondiga (EAGF) seoses täitmata taotlusi kuhjunud ei ole, sest fond tugineb liigendamata assigneeringutele.

Euroopa Maaelu Arengu Põllumajandusfond (EAFRD)

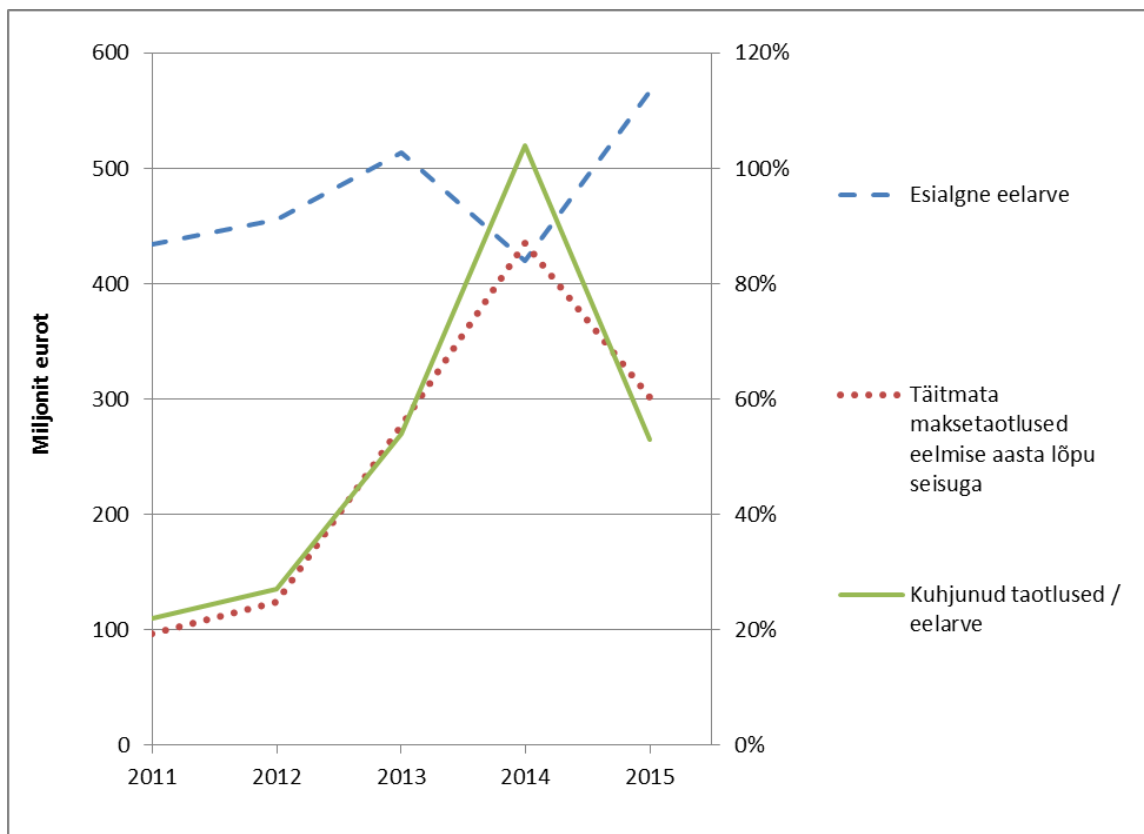
Maaelu arengu valdkonnas siiani kuhjunud kohustusi ei ole olnud, kuna komisjon on alati suutnud kõik maksetaotlusi õigeaegselt täita. Võttes arvesse maaelu arengu programmi mahtu ja ka kohaldatavat 95 % reeglit, on enne lõpetamist maksmisele kuuluda võivate vahemaksete maksimumsumma perioodi 2007–2013 kohta ligikaudu 8,7 miljardit eurot. Aasta 2015 eelarves perioodi 2007–2013 programmide jaoks heaks kiidetud maksete assigneeringud kokku on 5,9 miljardit eurot. Ülejäänud 2,8 miljardit eurot tuleb maksta välja 2016. aastal, kui liikmesriigid on esitanud viimase kvartalideklaratsiooni, mis peaks toimuma 2016. aasta jaanuaris.

Lõpetamisetapiks on reserveeritud kokku ligikaudu 4,8 miljardit eurot. Tegelik väljamakstav summa oleneb assigneeringute vabastamisest. Kui võtta näiteks eelmise perioodi (2000–2006) lõpetamisetapi assigneeringute vabastamise määr 1,5%, siis peaks assigneeringutest vabastatama ligikaudu 1,5 miljardit eurot. Lõppmaksed tehakse eeldatavasti 2016. aastast 2019. aastani.

Euroopa Kalandusfond (EKF)

EKFi eelarve täitmise viis sarnaneb ühtekuuluvuspoliitika (alamrubriik 1b) omale. Kuna selle fondi suhtes ei kohaldata n+3 reeglit, ei olnud EKFi erilisi probleeme üleminekul n+3 reeglilt n+2 reeglile 2010. ja 2011. aasta kulukohustuste osas. Ka ei kohaldata fondi suhtes nn Kreeka reeglit, kuigi programmide algus venis samuti veidi juhtimis- ja kontrollisüsteemidega seotud kohustuste tõttu. EKFi seotud täitmata maksetaotlusi on viimastel aastatel kuhjunud siiski väga palju. 2014. aasta alguses oli kuhjunud kohustuste maht niisama suur kui perioodi 2007–2013 programmideks heaks kiidetud maksete assigneeringud.

Aasta jooksul esitatud maksetaotluste ajastuse osas võib öelda, et aastatel 2010–2014 laekus kaks kolmandikku aasta maksetaotlustest novembris ja detsembris. Järgneval joonisel on välja toodud EKFi perioodi 2007–2013 programmidega seotud täitmata maksetaotluste kuhjumise maht aastatel 2011–2014 ning järgmise aasta esialgsed maksete assigneeringud.

EKFiiga seotud täitmata maksetaotluste kuhjumine vähenesid 2014. aasta lõpus, mis tulenes peamiselt eelarvepeatükis kasutada olnud kõigi maksete assigneeringute (k. a koostöös liikmesriikidega toimuvaks EMKFi eelarve täitmiseks mõeldud kõik maksete assigneeringud; see tulenes viivitustest uue õigusliku aluse vastuvõtmisel) ümberpaigutamisest ja paranduseelarve projektiga nr 3/2014 (mis võeti vastu paranduseelarvena nr 2/2014) saadud täiendavatest vahenditest ning aasta lõpus tehtud ümberpaigutamisest.

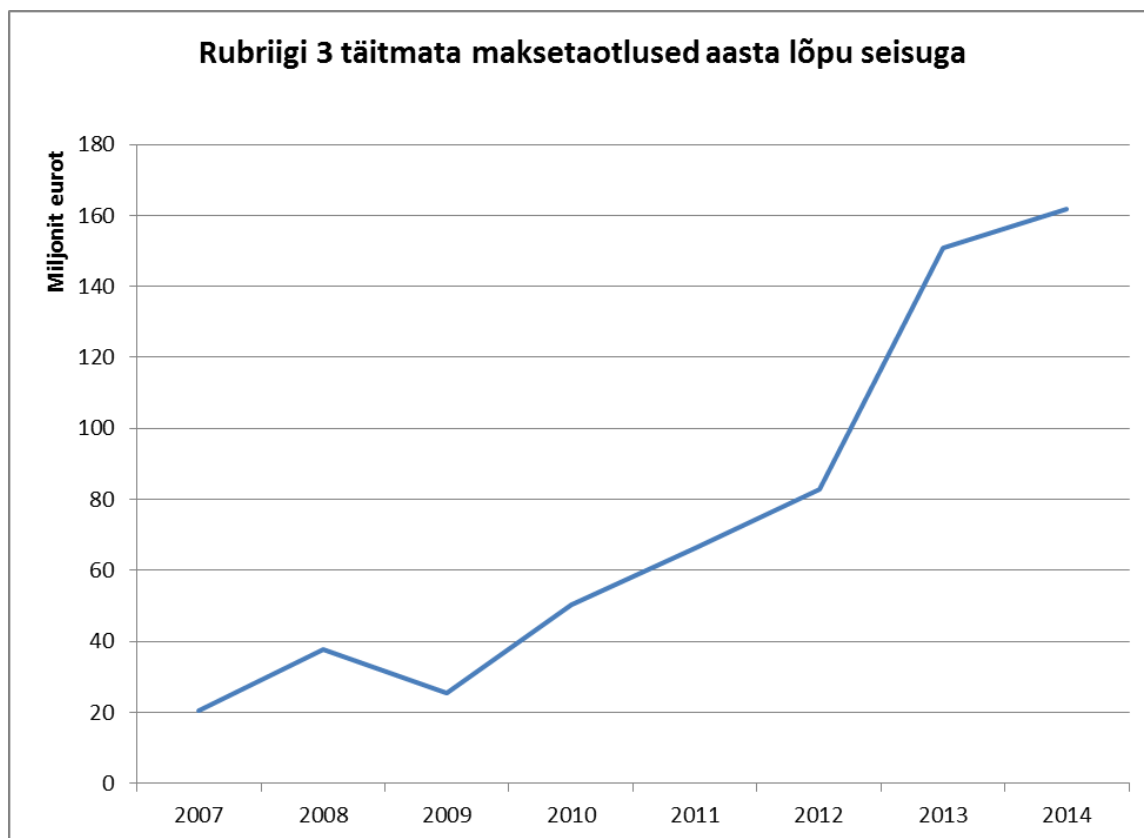
2015. aasta eelarves kiideti heaks suuremad maksete assigneeringud, mis peaks võimaldada vähendada kuhjunud kohustusi tavapärasele tasemele, mis on ligikaudu 0,1 miljardit eurot.

5.2.2. Rubriik 3

Varjupaiga-, rände-, välispiiri- ja julgeolekupoliitika

Ühist varjupaiga- ja rändepoliitikat viidi perioodil 2007–2013 peamiselt ellu üldprogrammi „Solidaarsus ja rändevõrgude juhtimine” raames. Üldprogrammi kuulus neli vahendit: Välispiirifond, Euroopa Tagasipöördumise fond, Euroopa Pagulasfond ja Euroopa Kolmandate Riikide Kodanike Integreerimise Fond.

Järgneval joonisel on välja toodud täitmata maksetaotluste mahu kasv aasta lõpu seisuga varjupaiga-, rände-, välispiiri- ja julgeolekupoliitika programmide osas.

Täitmata kulukohustused suurenesid 150 miljonilt eurolt 2007. aasta alguses 2,6 miljardi euroni 2014. aastal, kuigi aastatel 2007–2014 vabastati assigneeringutest 300 miljonit eurot. Perioodi 2007–2013 programmide eest tuleb veel välja maksta ligikaudu 1,9 miljardit eurot. Programmide jaoks 2015. aasta eelarves heaks kiidetud maksete assigneeringute maht on veidi üle 600 miljoni euro, milles sisalduvad perioodi 2014–2020 uute programmide esialgsete ja iga-aastaste eelmaksete assigneeringud.

Võttes arvesse lõpetamisetapis makstavat summat (hinnanguliselt miljard eurot) ja asjaolu, et teist eelrahastamist ei suudetud maksete assigneeringute puudumise tõttu teha ei 2013. ega ka 2014. aastal, on perioodi 2007–2013 programmidega seotud kuhjunud kohustuste vähendamiseks tavapärasele tasemele 2016. aasta lõpuks vaja hinnanguliselt välja maksta 235 miljonit eurot.

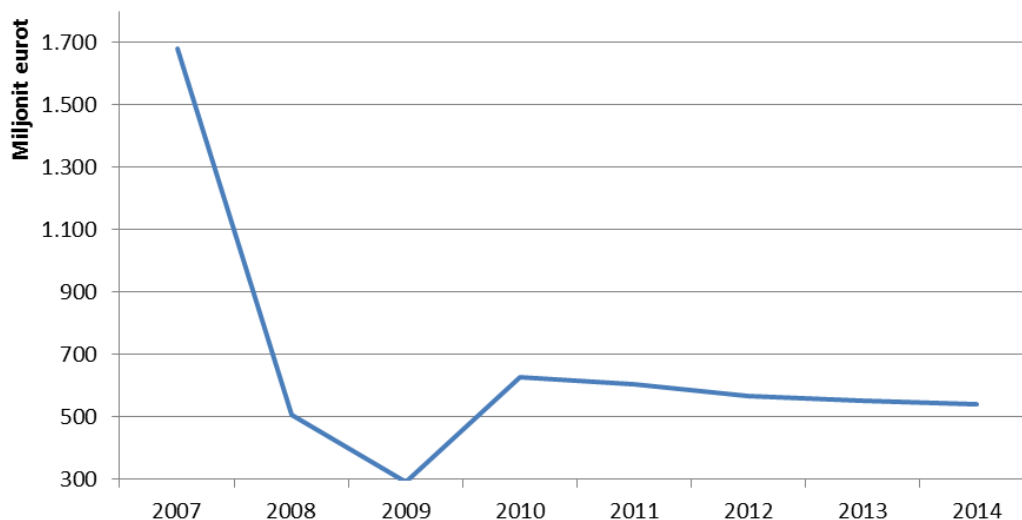
Rubriikide 1a ja 4 programmid, mille eelarvet täidetakse otseselt 5.3.1. Alamrubriik 1a

Selles punktis antakse ülevaade alamrubriigi 1a programmide maksete olukorrast 2014. aasta lõpus.

Täitmata maksetaotlused aasta lõpu seisuga

Järgneval joonisel on välja toodud alamrubriigi 1a tähtsamate programmide täitmata maksetaotluste suundumus aasta lõpu seisuga.

Alamrubriigi 1a* täitmata maksetaotlused aasta lõpu seisuga

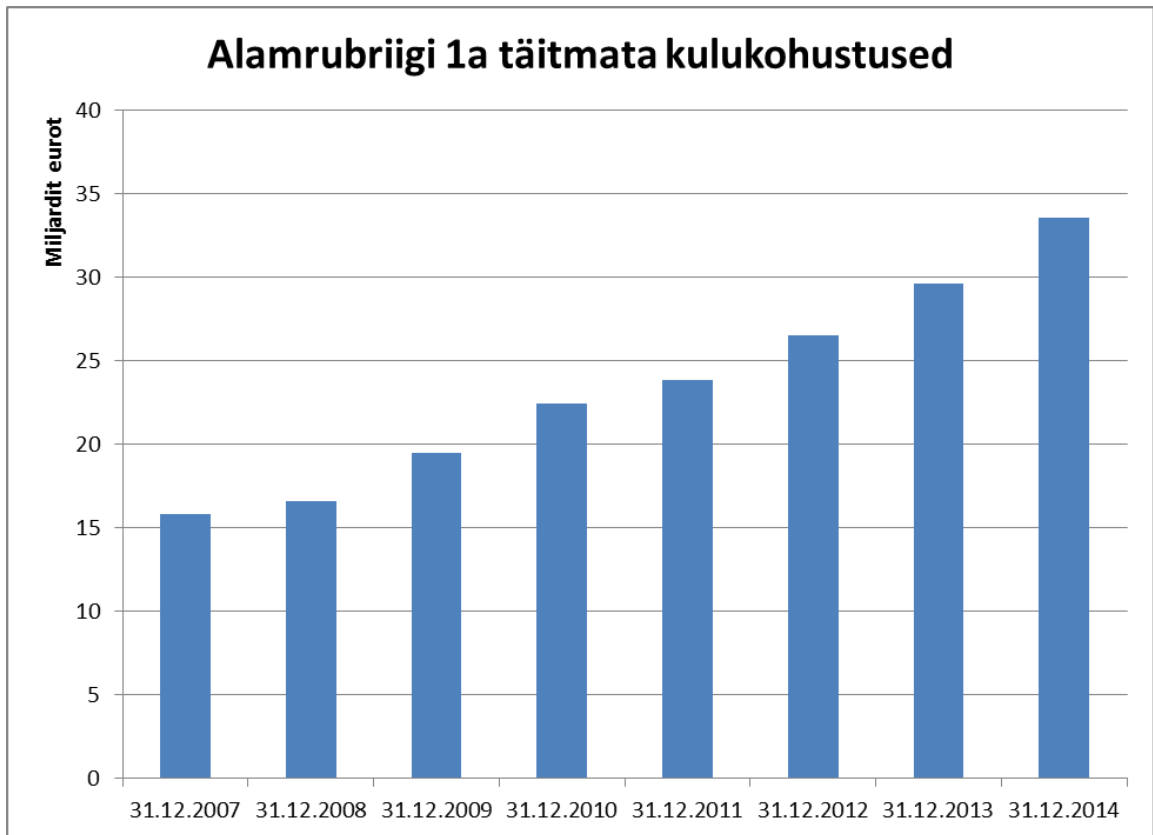
* „Horisont 2020”, Erasmus+, Euroopa ühendamise rahastu jne

Täitmata maksetaotluste kõrge tase 2007. aasta lõpus tuleneb peamiselt teadus- ja arendustegevuse 6. raamprogrammi projekttsüklist ja võetud kulukohustuste eriti suurest määrast sellel ajal. Ka oli teadusuuringute lepingutes sätestatud, et enne kulunõuete lõplikku väljamaksmist tuleb esitada kontrollitõendid.

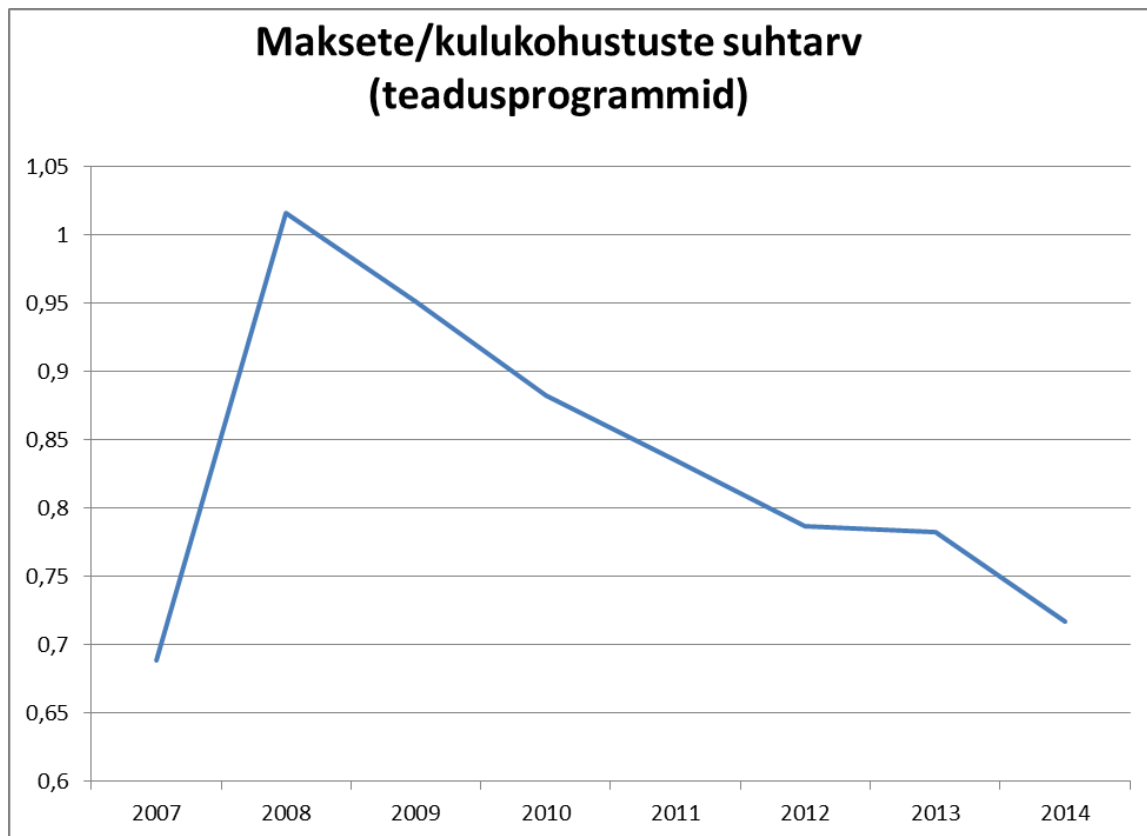
Komisjoni poolt 2014. aastal võetud leevendusmeetmed (vt punkti 2.2) maksete assigneeringute puudujäägi vähendamiseks aitasid hoida ära täitmata maksetaotluste mahu suurenemise 2014. aasta lõpus. Need meetmed sisaldasid eelrahastamise taseme vähendamist ning uute lepingute/toetuslepingute allkirjastamise edasilükkamist, millega osa maksetest lükati edasi järgmisse aastasse. Täitmata maksetaotluste maht saadi kontrolli alla, kuid nende meetmete kõrvalmõjuna aeglustus aastate 2014–2020 programmide elluviimine. Mõnel juhul tuli võtta rangemaid meetmeid, et lageda esmatähtsaks maksete tegemine haavatavamatele toetusesaajatele.

Täitmata kulukohustuste muutumine

Alamrubriigi 1a programmide täitmata maksetaotluste tase on olnud aasta lõpu seisuga suures osas stabiilne, mis on teravas kontrastis täitmata kulukohustuste selge tõususuunaga, nagu on välja toodud järgmisel joonisel.

Alamrubriigi 1a täitmata kulukohustuste lisandumine tuleneb suures osas teadustegevuse (selle rubriigi suurimate kuludega programm) kulukohustuste ja maksete assigneeringute vahe suurenemisest. Seda on näha järgmisel joonisel, millel on välja toodud maksete ja kulukohustuste suhtarvu langussuundumus.

Illustreerimaks alamrubriigi 1a projektide elluviimist, on järgnevalt kirjeldatud teadusprogrammide projektitsükli.

Teadusprogrammide projekttsükkel

Teadusprogramme viiakse ellu mitmeaastaste tööprogrammide raames, mis hõlmab toetustaotluste andmise menetlust, avalikke hankeid, uuringuid, eksperdirühmi, osalemist rahvusvahelistes organisatsioonides, seminaridel ja õpikodades, hindamist ja seiret. Teadusprogrammidest ligi 90 % on seotud toetustaotluste andmise menetlusega ja ülejäänud 10 % muu tegevusega.

Komisjon kiidab aasta n tööprogrammi heaks aasta n-1 keskel. Toetustaotluste esitamise kutseid hakatakse avaldama alates aasta n-1 teisest poolest. Toetustaotlused esitatakse enamikul juhtudel kolme kuu jooksul pärast kutse avaldamist. Üldised kulukohustused võetakse pärast aasta n tööprogrammi heakskiitmist ja hiljemalt enne lepinguläbirääkimisi (tavaliselt taotluste esitamise tähtajal). Toetustaotluste hindamisele (kolm kuud) ja valiku tegemisele (üks-kaks kuud) järgnevad lepinguläbirääkimised (üks kuni kuus kuud) ning allkirjastamine (kuni paar kuud). Komisjonil/rakendusametil on aega kaheksa kuud taotluste esitamise tähtaja ja toetuslepingu allkirjastamise vahel (nn toetuse eraldamise aeg), sellest viis kuud taotluste esitajate teavitamiseks teadusliku hinnangu tulemustest ja kolm kuud toetuslepingu koostamiseks. Kui individuaalne kulukohustus on võetud ja leping on allkirjastatud, tuleks eelmakse teha 30 päeva jooksul pärast lepingu allkirjastamist või 10 päeva enne meetme alguskuupäeva olenevalt sellest, kumb kuupäev on hilisem. Teadusuuringute peadirektoraat võttis 2014. aastal struktuurimeetmeid, mille tulemusel tehakse aasta n kulukohustustega seotud eelmaksed paljudel juhtudel nüüd aastal n+1 ja mitte aastal n. Vahemaksed tehakse tavaliselt iga 18 kuu järel finantsaruannete põhjal ja need on seotud korrapäraste aruannetega. 10 %-line lõppmaks tehakse lõpparuande heakskiitmise korral.

Kõigi muude tööprogrammide ette nähtud meetmete puhul võetakse esialgsed kulukohustused aastal n ja ettemaksed tehakse samal aastal. Ülejäänud summa makstakse välja aastal n+1.

Teadusprogrammide maksete puudujääk: praktilised tagajärjed

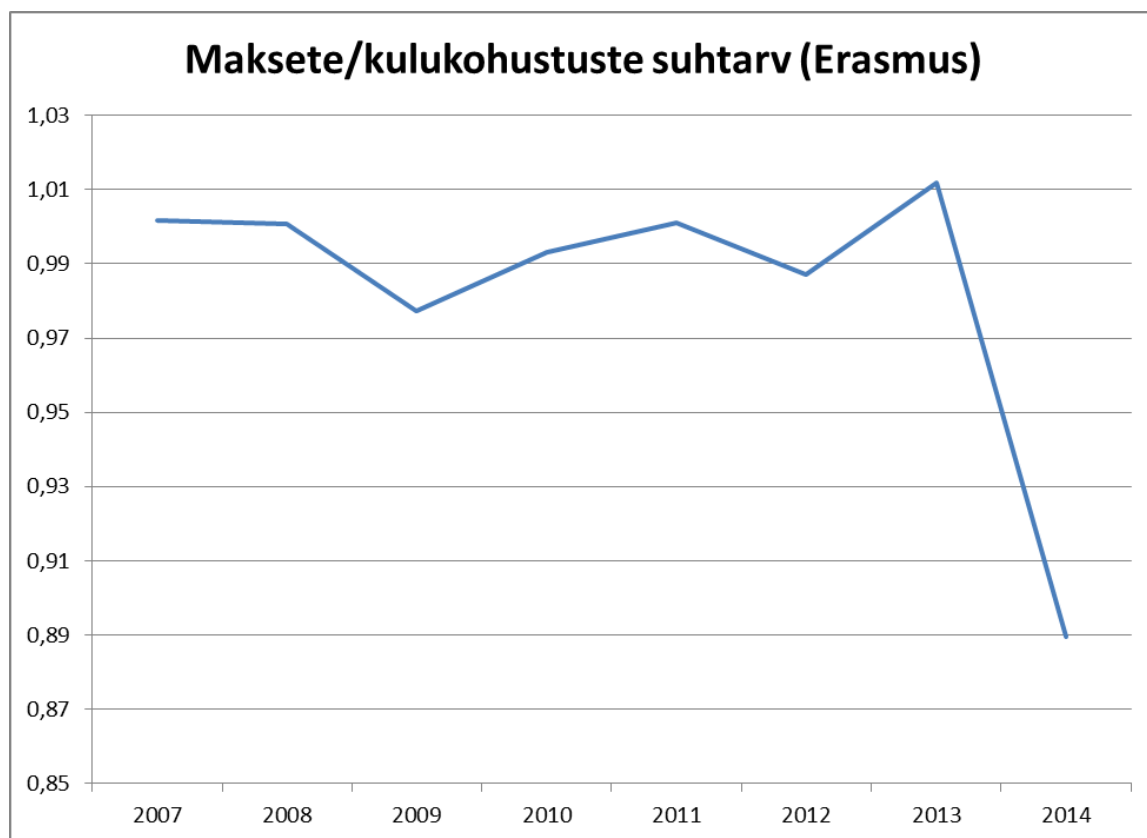
Teadusprogrammide maksete assigneeringute puudujäägi vähendamiseks paigutati 2014. aastal kokku 236,5 miljonit eurot ümber programmi „Horisont 2020” perioodi 2014–2020 eelarveridadelt perioodi 2007–2013 samade programmide lõpuleviimise eelarveridadele. See lükkas edasi 2014. ja 2015. aastal avaldatud programmiga „Horisont 2020” seotud toetustaotluste andmise menetluse eelrahastamise. Eelnenud aastatel seda ei tehtud ja tulemuseks oli uute programmide elluviimise edasilükkumine.

Teadustegevus võtab aega ja lepingute allkirjastamise ning rahastamise edasilükkamine ei ole kooskõlas eesmärgiga tõhustada majanduskasvu toetavat teadustegevust. Programmi „Horisont 2020” maksete assigneeringute suurendamise heakskiitmine 2015. aasta eelarves peaks võimaldama teha osaliselt tagasi mahajäämus selle keskse tähtsusega programmi osas.

Erasmus+

Programm „Erasmus+” on hea näide iga-aastasest programmist, mille maksete tase on tihedas kooskõlas kulukohustuste tasemega, sest enamiku meetmete olelusring on seotud õppeaastaga.

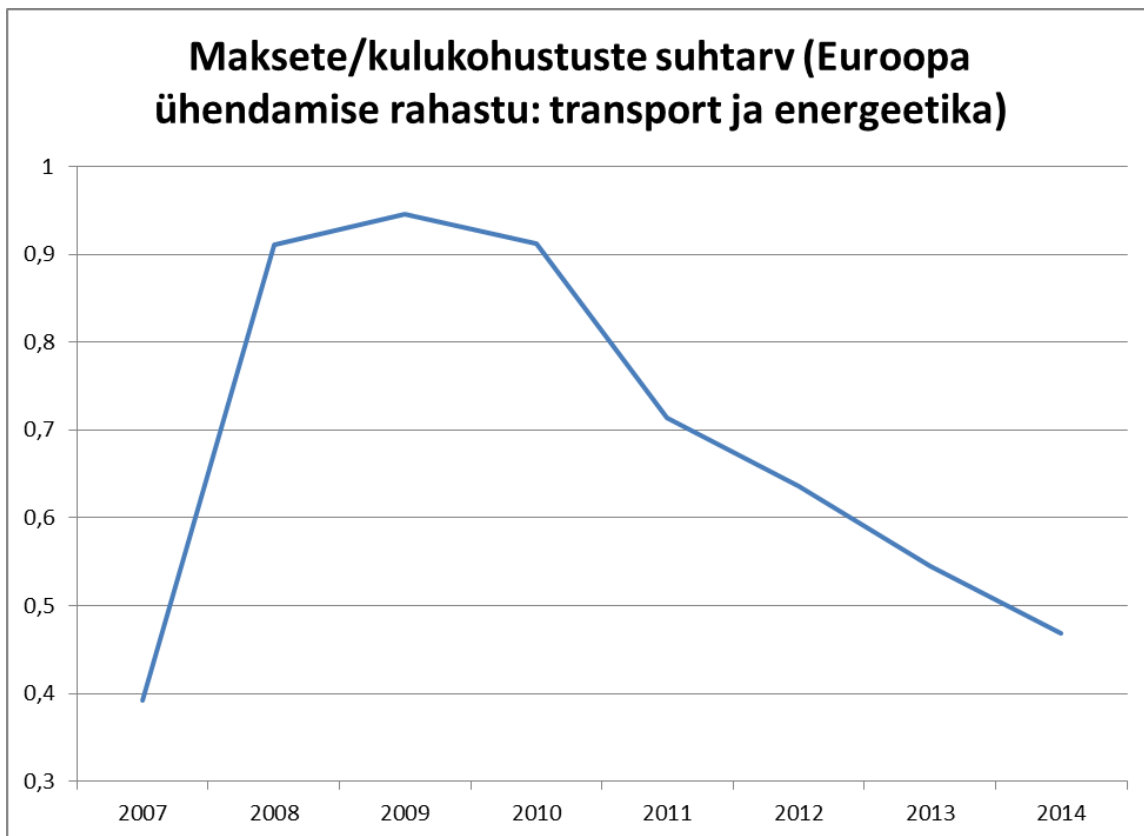
Maksete assigneeringute kasv 2014. aastal ei olnud maksete puudujäägist tulenevalt siiski kooskõlas kulukohustuste assigneeringute kasvuga, mis peaks jätkuma ka perioodil 2014–2020. Maksete puudujääk 2014. aastal on järgmisel joonisel välja toodud ka maksete ja kulukohustuste suhtarvuna.

Seetõttu ei olnud 2014. aastal võimalik maksta riiklikele ametitele välja osa teisest eelmaksest, mis on mõeldud liikuvusega seotud meetmete rahastamiseks. Olukord peaks mõnevõrra paranema, aga programmi „Erasmus+” osas on siiski oodata samasuguseid piiranguid 2015. aastal

Transport ja energeetika

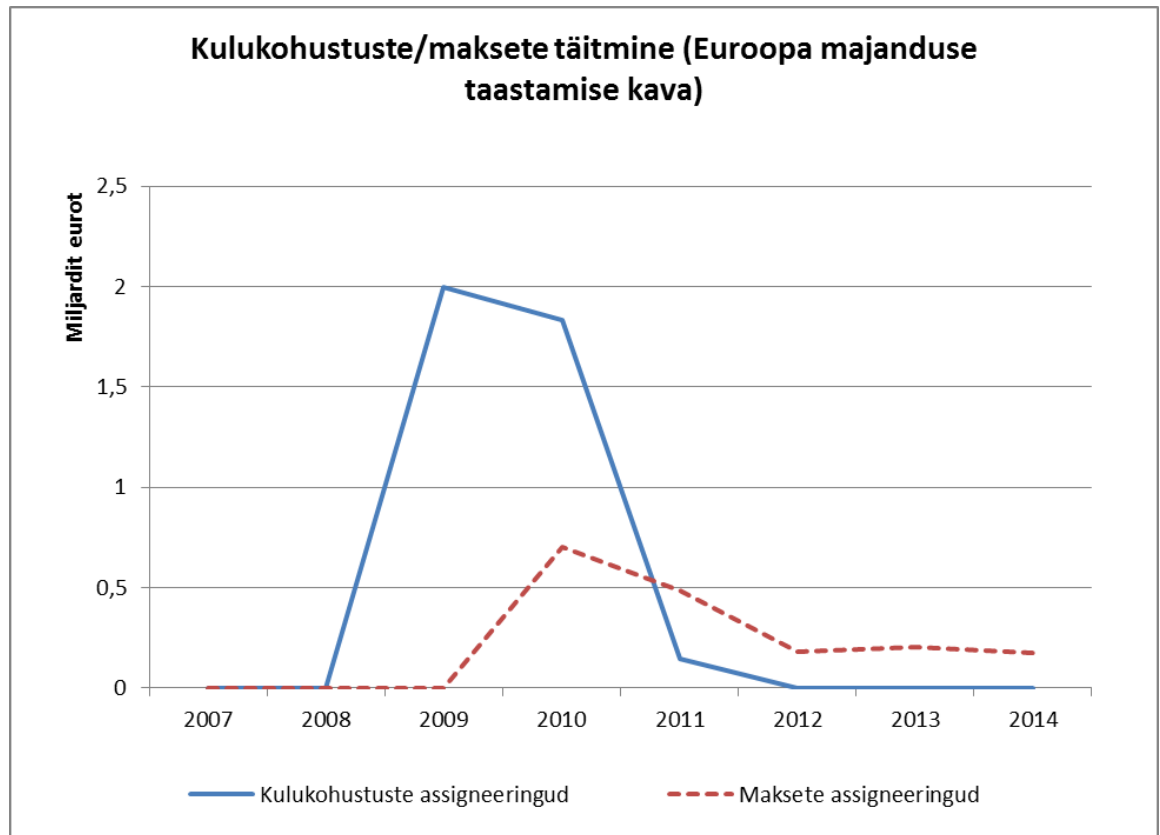
Järgmisel joonisel on näidatud kulukohustuste ja maksete mahu kasvavat erinevust transpordi ja energeetika poliitikavaldkondades.

2015. aasta eelarves heaks kiidetud maksete assigneeringutest piisab perioodi 2014–2020 projektide esimesteks eelmakseteks ja perioodi 2007–2013 täitmata kulukohustuste – mida on hinnanguliselt üle kahe miljardi euro –, osaliseks täitmiseks.

Euroopa majanduse elavdamise kava

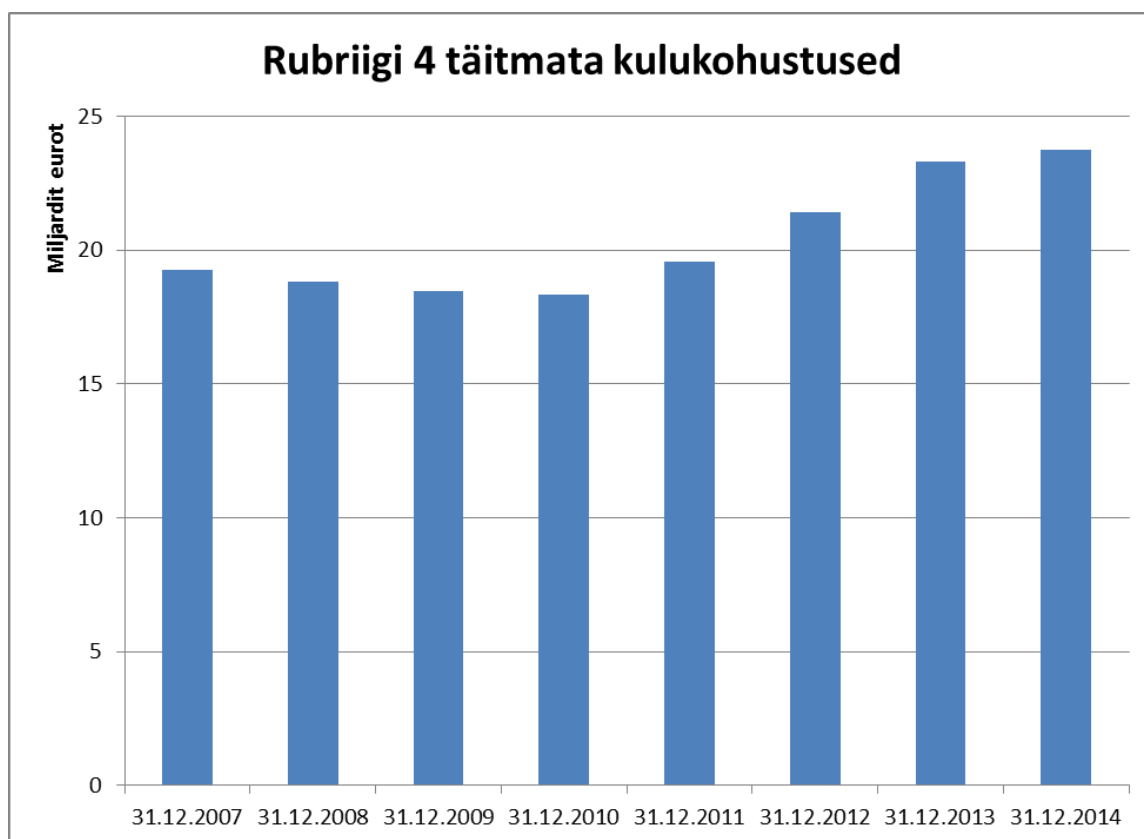
Kulukohustuste 2009. ja 2010. aasta kõrge tasemega võrreldes algas selle programmi maksete tegemine aeglaselt, kuna Euroopa majanduse elavdamise kava projektid on peamiselt suuremahulised taristuprojektid.

Maksete assigneeringud ei olnud eriti 2014. aastal piisavad katmaks kõiki aasta jooksul vastu võetud maksetaotlusi, isegi pärast paranduseelarve projekti nr 3/2014 hilist vastuvõtmist, millega anti maksete assigneeringuid juurde. Täitmata kulukohustusi oli 2014. aasta lõpus endiselt kaks miljardit eurot ehk pool Euroopa majanduse elavdamise kava esialgsetest kulukohustustest. 2015. aastal heaks kiidetud maksete assigneeringute maht on 407 miljonit eurot, mis peaks katma selle aasta hinnangulised vajadused.

5.3.2. Rubriik 4

Järgmisel joonisel on välja toodud rubriigi 4 programmide täitmata kulukohustuste tase alates 2007. aastast.

Rubriigi 4 alla kuuluvad lühiajalised kriisile reageerimise vahendid, pikemaajalised vahendid, mille puhul kasutatakse mitmeaastast programmitööd, ning ajutised vahendid, nagu makromajanduslik finantsabi laenude ja toetuse kujul. Kolme suure vahendi (ühinemiseelse abi rahastamisvahend II (IPA), Euroopa naabruspoliitika rahastamisvahend ja arengukoostöö rahastamisvahend), mille puhul kasutatakse mitmeaastast programmitööd, arvele langeb 73 % selle rubriigi kulutustest. Nendest programmide rahastatava kolmandatele riikidele antava toetuse olelusring on ligikaudu kuus kuni kaheksa aastat. Teisalt on kriisile reageerimise vahenditel (humanitaarabi, stabiilsuse ja rahu edendamise rahastamisvahend, ühine välis- ja julgeolekupoliitika) ja makromajanduslikul finantsabil palju lühemad maksetsüklid, mis on 12 kuni 18 kuud.

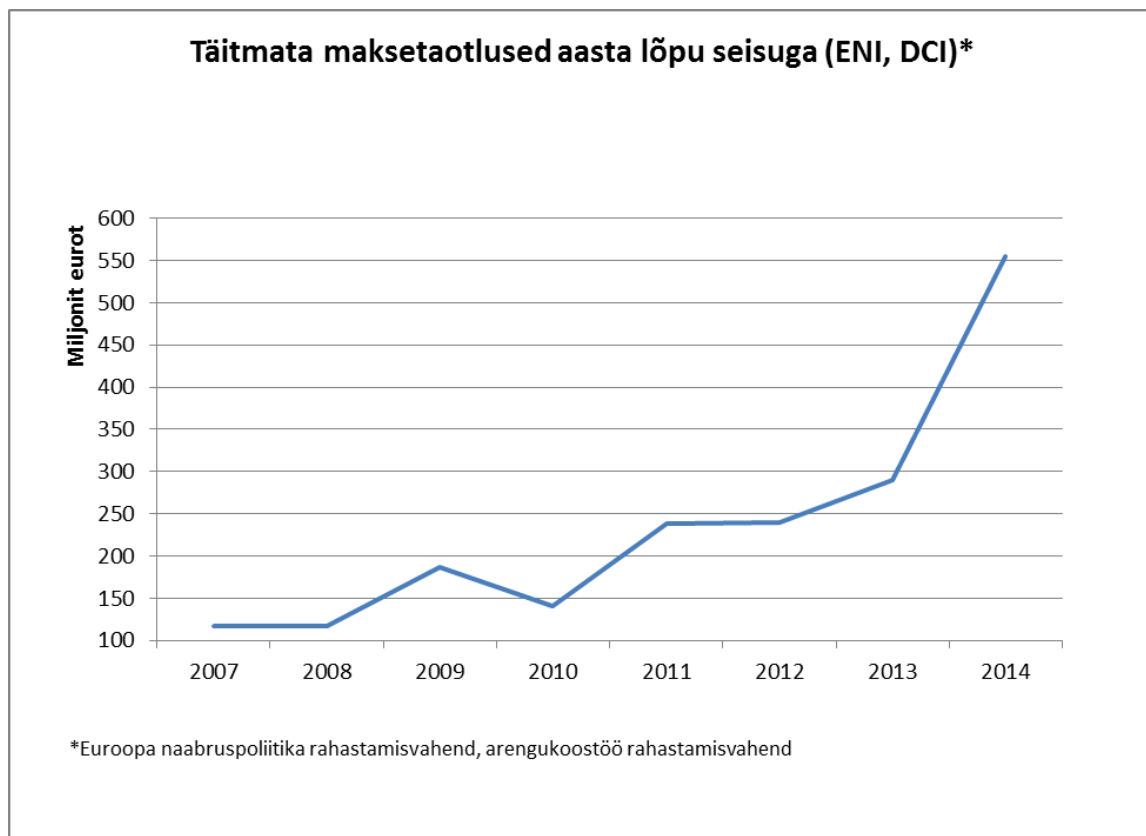
Enamiku rubriigi 4 vahendite osas on alates 2013. aastast ilmnenud tõsine maksete assigneeringute puudujääk, mis mõjutas esimesena humanitaarvahendeid ja kriisilahendusvahendeid, mille rakendustsükkel eeldab kiiret maksete tegemist. Seejärel kandus mõju üle sellistele vahenditele nagu arengukoostöö rahastamisvahend ja Euroopa naabruspoliitika rahastamisvahend, mille maksed on peamiselt seotud kehtivate lepingute ja kulukohustustega. Olukord halvenes 2014. aastal, kui kättesaadavaid maksete assigneeringuid vähendati üldiselt 2013. aastaga võrreldes. Mõne programmi osas saadi täiendavad vahendid paranduseelarve projekti nr 3/2014 kaudu (ja muudest meetmetest, nt ümberpaigutamistest)²⁷ väga hilja ja sellest ei piisanud kuhjunud tegemata maksete katmiseks.

Võetud meetmetega (vt punkti 2.2) suudeti ainult osaliselt leevendada maksete puudujäägi mõju, kuna väljamaksete tegemine lükati edasi, aga varasemad kulukohustused tuleb siiski täita.

²⁷ +406 miljonit eurot (maksete assigneeringute netokasv) humanitaarabiks, +30 miljonit eurot arengukoostöö rahastamisvahendile ning +250 miljonit eurot Euroopa naabruspoliitika rahastamisvahendile.

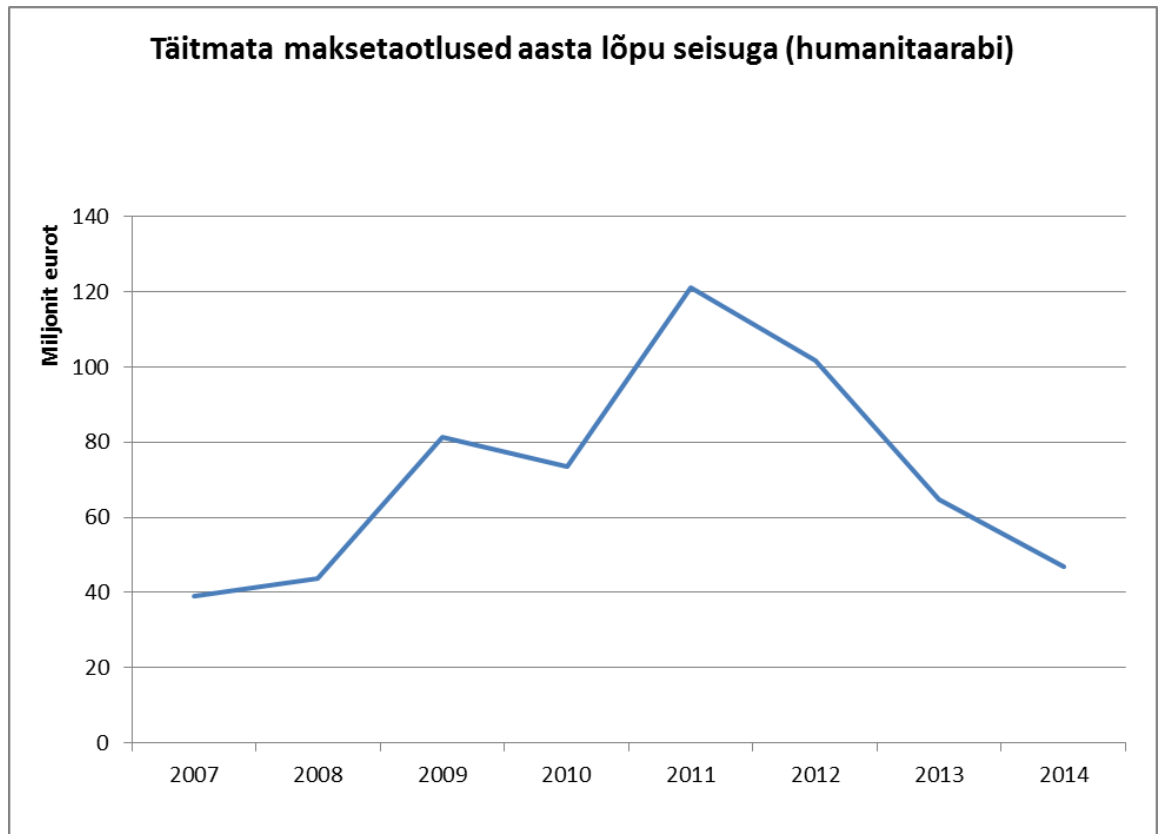
Täitmata maksetaotlused aasta lõpu seisuga

Rubriigi 4 täitmata maksetaotluste maht kasvas üldiselt 2014. aasta lõpu seisuga märkimisväärselt. See tuleneb peamiselt taotluste järsust kasvust ja asjaomaste maksete assigneeringute puudumisest, nt seoses Euroopa naabruspoliitika rahastamisvahendi ning arengukoostöö rahastamisvahendiga, nagu on välja toodud järgmisel joonisel.

Teisalt tegi 2013. ja 2014. aasta eelarvetes heaks kiidetud maksete assigneeringute suurendamine võimalikuks olukorra parandamise humanitaarabi²⁸ valdkonna täitmata maksetaotluste osas:

²⁸ Joonis ei kajasta siiski eelrahastamise mahu vähendamise mõju.

Nagu eespool märgitud, on rubriigi 4 ja eelkõige selle kolme mahuka pikaajalise rahastamisvahendi täitmata kulukohustuste maht viimasel viiel aastal stabiilselt suurenenud kooskõlas eelmise mitmeaastase finantsraamistiku kulukohustuste tasemega. Programmid, mille osas võeti esialgsed kulukohustused näiteks 2010. aastal, vormistati toetust saava kolmanda riigiga 2011. aasta jooksul ja lepinguid sõlmiti 2014. aastani. Sellest tuleneb, et nüüd tuleb maksta paljude selliste suurte programmide eest, mille osas võeti kulukohustused ajal, mil kulukohustused järsult kasvasid. 2015. aasta eelarves heaks kiidetud maksete assigneeringute tase peaks seda vahet vähendama, mis peaks aitama olukorda stabiliseerida. Olukord on siiski jätkuvalt pingeline ja nii see vahe kui ka täitmata kulukohustused peaksid mitme vahendi (nt arengukoostöö rahastamisvahendi) osas endiselt suurenema.

6. PERIOODI 2014–2020 PROGRAMMIDE VÄLJAVAADE

2016. aasta eelarves peab olema piisavalt maksete assigneeringuid mitte ainult perioodi 2007–2013 programmide kulukohustustest tuleneva täitmata maksetaotluste liigse taseme järkjärguliseks vähendamiseks, vaid ka perioodi 2014–2014 programmideks rubriikides 1a ja 4, mille elluviimist on maksete puudujääk takistanud. 2016. aasta eelarve peab sisaldama ka vajalikke maksete assigneeringuid muude fondide jaoks, nt maaelu arenguks (rubriik 2), et hoida ära uus täitmata maksetaotluste kuhjumine, mida varem ei olnud.

Komisjon hindab perioodi 2014–2020 programmidega seotud maksevajadusi 2016. aastal 2016. aasta eelarveprojekti.

7. Järeldused

Maksete assigneeringute maht ei olnud viimastel aastatel ja eelkõige 2014. aastal laekunud maksetaotluste täitmiseks piisav. See omakorda tõi kaasa täitmata maksetaotluste suurema kuhjumise aasta lõpu seisuga, eriti perioodi 2007–2013 ühtekuuluvuspoliitika programmide osas. Komisjon võttis maksete puudujäägi negatiivse mõju minimeerimiseks mitmeid leevendusmeetmeid, täites võimalikult ulatuslikult varasematest kulukohustustest tulenevaid kohustusi. Selle kõrvalmõju oli aga perioodi 2014–2020 programmide takistatud elluviimine.

2015. aasta eelarves olevad maksete assigneeringud peaksid aitama vähendada perioodi 2007–2013 programmidega seotud kuhjunud täitmata maksetaotlusi. Komisjon on selgitanud välja maksete taseme, mis on vajalik perioodi 2007–2013 programmidega seotud täitmata maksetaotluste liigse taseme järkjärguliseks vähendamiseks 2016. aasta lõpuks. Komisjon teeb ettepaneku vastavate maksete assigneeringute kohta 2016. aasta eelarveprojekti.

Komisjon on seisukohal, et liidu kolm institutsiooni võivad leppida selle põhjal kokku kavas, millega vähendatakse perioodi 2007–2013 programmide täitmisega seotud tasumata arvete mahtu 2016. aasta lõpuks jätkusuutliku tasemeni.

1. lisa: KOMISJONI 15. DETSEMBRIL 2014 EDASTATUD TEAVE

Komisjon esitas 15. detsembril 2014 perioodi 2007–2013 ühtekuuluvusprogrammidega seotud täitmata maksetaotluste kuhjumise prognoosi 2014. ja 2015. aasta lõpu seisuga järgmiselt:

	2010	2011	2012	2013	2014 (*)	2015 (*)
<i>Kuhjunud tasumata arved aasta lõpu seisuga (miljardit eurot)</i>	6,1	10,8	16,2	23,4	<i>Kuni 25 (1)</i>	19 (2)

(*) Komisjoni hinnangud tuginevad liikmesriikide korrigeeritud prognoosidele.

(1) Võttes arvesse täiendavaid maksete assigneeringuid lõplikult heaks kiidetud paranduseelarve projektis nr 3/2014.

(2) Võttes arvesse täiendavaid maksete assigneeringuid lõplikult heaks kiidetud paranduseelarve projektis nr 3/2014 ja 2015. aasta eelarves heaks kiidetud maksete assigneeringuid.

Komisjon esitas ka läbilõike perioodi 2007–2013 ühtekuuluvusprogrammidega seotud oodatavast täitmata maksetaotluste kuhjumisest 2014. aasta lõpu seisuga. Järgnevast tabelist on näha, et 2014. aasta lõpuks tegelikult vastu võetud maksetaotluste maht kokku oli liikmesriikide koostatud prognoosidest ligikaudu 1,5 miljardit eurot väiksem ja umbes 2,5 miljardit eurot suurem kui komisjoni prognoositud ülemine piir.

OODATAV TÄITMATA MAKSETAOTLUSTE MAHT 2014. AASTA LÕPU SEISUGA

miljardit eurot

(1)	<i>Enne 2013. aasta lõppu vastu võetud maksetaotlused, mida ei makstud välja 2013. aasta lõpuks (kuhjunud kohustused)</i>	23.4
(2)	<i>Enne 2014. aasta novembri lõppu vastu võetud maksetaotlused</i>	31.4
(3) = (1) + (2)	<i>Enne novembri lõppu esitatud maksetaotlused, mis paluti maksta välja 2014. aastal</i>	54.8
(4)	<i>Heakskiidetud maksete assigneeringute maht (koos paranduseelarvega nr 3/2014)</i>	49.4
(5) = (3) – (4)	<i>2014. aasta novembri lõpuks kuhjunud tegemata maksed, mis paluti maksta välja 2014. aasta lõpuks</i>	5.4

	Prognoos	Tegelik olukord
<i>Liikmesriikide prognoosid maksetaotluste kohta, mis esitatakse detsembris 2014</i>	23	21.5
<i>Komisjoni prognoosid maksetaotluste kohta, mis esitatakse detsembris 2014</i>	18 - 19	21.5

Prognoos tasumata arvete kuhjumise kohta 2014. aasta lõpus: kuni 25 miljardit eurot

Lõpuks esitas komisjon riikide kaupa liikmesriikide hinnangud 2014. aastal ühtekuuluvuspoliitikaga seoses esitatavate maksetaotluste kohta (54,33 miljardit eurot), 31. oktoobriks 2014 esitatud maksetaotluste kohta (31,36 miljardit eurot) ning seejärel novembris ja detsembris esitatavate maksetaotluste kohta (22,97 miljardit eurot).

Komisjon lisas, et kui võtta arvesse liikmesriikide nn brutoprognosides viimastel aastatel täheldatud keskmisi veamäärasid ja määruse (EÜ) nr 1083/2006 artiklis 79 nõutavat maksete suhtes kohaldatavat lõpetamiseelset ülemmäära 95 %, on detsembris vastu võetavate taotluste

hinnanguline maht 18–19 miljardit eurot. See on kooskõlas eespool esitatud tabelitega.

2. lisa: Alamrubriik 1b: LIIKMESRIIKIDE VIIMASED PROGNOOSID

Selles lisas on välja toodud liikmesriikide kõige viimased prognoosid perioodi 2007–2013 ühtekuuluvusprogramme puudutavate maksetaotluste esitamise kohta aastatel 2015 ja 2016. Eristatakse brutoprognose (esitatud liikmesriikide poolt) ja piiranguga prognoose (vt selgitust punktis 4.4).

Liikmesriikide prognoosid (miljardites eurodes)

Periood 2007-2013		2015*	2016
		Brutoprognosisid	Brutoprognosisid
AT	Austria	0,09	0,00
BE	Belgia	0,24	0,06
BG	Bulgaaria	1,35	0,00
CY	Küpros	0,06	0,00
CZ	Tšehhi Vabariik	4,01	3,75
DE	Saksamaa	2,43	0,95
DK	Taani	0,04	0,03
EE	Eesti	0,09	0,00
ES	Hispaania	4,65	1,74
FI	Soome	0,21	0,02
FR	Prantsusmaa	1,92	0,34
GR	Kreeka	0,75	0,00
HR	Horvaatia	0,22	0,31
HU	Ungari	3,86	1,24
IE	Iirimaa	0,03	0,01
IT	Itaalia	5,07	1,44
LT	Leedu	0,09	0,00
LU	Luksemburg	0,01	0,00
LV	Läti	0,54	0,09
MT	Malta	0,14	0,04
NL	Madalmaad	0,21	0,10
PL	Poola	8,92	3,99
PT	Portugal	0,52	0,06
RO	Rumeenia	6,64	2,81
SE	Rootsi	0,11	0,00
SI	Sloveenia	0,38	0,18

SK	Slovakkia	2,68	0,64
UK	Ühendkuningriik	1,52	0,25
CB	piirkondlik koostöö	1,16	0,25
KOKKU		47,93	18,32
PIIRANGUGA PROGNOOSID KOKKU ***		34,74	2,95**

* 2015. aasta prognooside arvutamiseks kasutati 2014. aasta sügisel edastatud prognoose nende rakenduskavade kohta, mille kohta liikmesriigid ei saatnud prognoose jaanuaris 2015.

** Maksimaalne makstav kogusumma 2016. aastal on 3,5 miljardit eurot, millest liikmesriigid on selles etapis juba kinnitanud 3 miljardit eurot.

*** Piirang tähendab 95 % reegli kohaldamist, mille kohaselt võib vahemakseid teha enne lõppetappi vaid kuni 95 % protsendi ulatuses programmidele eraldatud vahenditest.